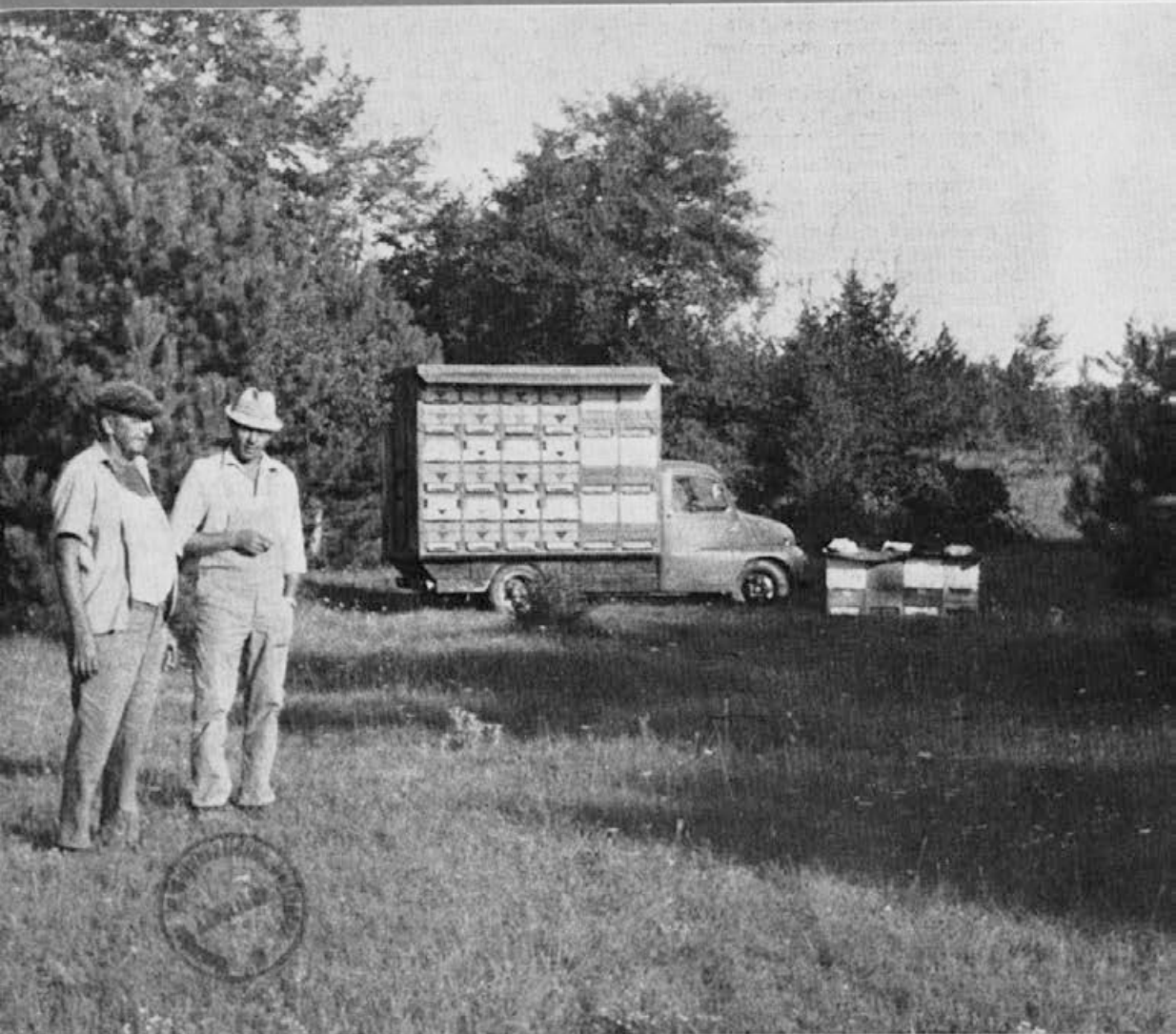

Slovenski čebelar

5

Letnik LXXXVIII-Leto 1986

Slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

St. 5

5. maj

letnik 88

VSEBINA

Janez Mihelič: XXXV. redna letna skupščina ZČDS	129
Lojze Kastelic: Čebelarjeva opravila v maju	135
Dušan Medved: Umiranje gozdov in čebele	137
Pavle Deu: Apitol novi sistemski akaricid proti varroa	139
Josef Ulz: Izobraževanje čebelarjev na avstrijskem Stajerskem	140
dr. L. Stevanec, inž. G. Sinic: Tudi čebelarstvo bo prizadeto z gradnjo hidroelektrarn na Muri	143
IZ TUJIH ČEBELARSKIH CASOPISOV	
prof. Edi Senegačnik: Presenečenja z varrozo	145
M. Mencej, inž. F. Šivic: Raziskave gozdenega medenja v ZR Nemčiji	146
Dušan Medved: Topljenje medu	148
Martin Mencej: Dnevi poljskih čebelarjev v Kielcih	148
Tudi pomembni izumi v čebelarstvu imajo jubileje	149
Med kot antibiotik	149
IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV	
Ivan Stemberger: Ohranimo zdrave in odporne čebele	150
Albin Cunja: Nekateri problemi čebelarjenja v zgornji Rižanski dolini	151
ZA MLADE ČEBELARJE	
mag. Milan Orožen Adamič: Preračunavanje kubitalnega indeksa s pomočjo mikroročunalnika	152
JEZIKOVNI KOTICEK	
Stane Mihelič: Ali so res potrebne tujke?	154
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA	
ZČD Murska Sobota: Evgen Kuštor — osemdesetletnik	155
OSMRTNICE	
BILTEN HP MEDEX	
mag. Andreja Orožen Adamič: Higienško pridobivanje matičnega mlečka	I
Draga Železnikar: Odkupne cene čebeljih pridelkov v letu 1986	III
Draga Železnikar: Kreditiranje čebelarjev HP Medex v letu 1986	IV

CONTENTS

J. Mihelič: 25 th Regular Annual Assembly of ZČDS	129
L. Kastelic: Beekeeper's occupations in May	135
D. Medved: Bees and the dying of forests	137
P. Deu: Apitol — the new systematic acaricid against varroa	139
J. Ulz: Educating of Beekeepers in Styria	140
L. Stevanec, G. Sinic: New power stations on the Mura river will have an impact on beekeeping too	143
FROM FOREIGN BEEKEEPING NEWSPAPERS	
E. Senegačnik: Surprises with varroa	145
M. Mencej, F. Šivic: Researches of forest honey flow in West Germany	146
D. Medved: Honey Melting	148
M. Mencej: The days of Polish beekeepers in Kielci	148
Also important discoveries in beekeeping have their jubilees	149
Honey as antibiotic	149
OUR BEEKEEPER'S EXPERIENCES	
I. Stemberger: To keep sound and strong bees	150
A. Cunja: Certain problems of beekeeping in the Upper Valley of Rižana	151
FOR YOUNG BEEKEEPERS	
M. Orožen Adamič: Calculating cubital index by microcomputer	152
LINGUAL CORNER	
S. Mihelič: Are foreign words absolutely necessary?	154
FROM THE SOCIETY LIFE	
ZČD Murska Sobota: Evgen Kuštor — octogenarian	155
OBITUARIES	
MEDEX BULLETIN	
A. Orožen Adamič: Hygienic getting of royal jelly	I
D. Železnikar: Bying of pieces of beekeeping products in 1986	III
D. Železnikar: Crediting beekeepers of HP Medex in 1986	IV

Slika na naslovni strani: Čebelarji zgornje Rižanske doline na paši.

Gostje in delegati spremljajo delo skupščine

XXXV. REDNA LETNA SKUPŠČINA ZČDS

JANEZ MIHELIC

Zveza čebelarških društev Slovenije je imela svojo 35. redno letno skupščino v soboto, 29. marca 1986 v Ljubljani. Delegati čebelarških organizacij iz vse Slovenije so napolnili dvorano do zadnjega kotička, tako kakor vsako leto. Predsednik ZČDS Andrej Petelin je v uvodni besedi pozdravil goste in predlagal, da skupščina prične s svojim delom. Od gostov so se skupščine udeležili glavni direktor hp Medexa Aleš Mižigaj, predsednik Zadrugne zveze Slovenije Leo Frelj, predstavnik Kmetijskega inštituta Slovenije Franc Goršič in Janez Pokljukar ter predstavnik republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Delovno predsedstvo skupščine je tokrat vodil znani čebelarški delavec Tinta Venče. Po izvolitvi organov skupščine je na govorniški oder najprej stopil Matija Božič, predsednik komisije za odlikovanje pri ZČDS. Delegate je seznanil, da je IO ZČDS na svoji redni seji na predlog komisije sprejel sklep o odlikovanju 15 zaslužnih čebelarjev in ene čebelarške organizacije z najvišjim slovenskim čebelarškim odlikovanjem, redom Antona Janše I. stopnje. Še posebej je delegate seznanil, da je tokrat IO ZČDS

za njegovo požrtvovalno štiriletno delo odlikoval s tem visokim priznanjem predsednika ZČDS Andreja Petelina. Delegati so to sprejeli z burnim ploskanjem.

Odlikovanje Antona Janše I. stopnje so prejeli naslednji zaslužni člani: Andrej Batič, Franc Cerovšek, Franc Gradišar, Jože Grabrijan, Ivan Grajš, Albin Grm,

Bruno Kristof iz Maribora prejema odlikovanje A. J. I. stopnje

Nagrado P. P. Glavarja, ki je namenjena za strokovne, znanstvene in inovativne dosežke, je kot prvi nagrajenec prejel znani mizar in čebelar Ignac Grom z Vrhnike

Peter Hočevar, Bruno Krištof, Franc Levstek, Jurij Lep, Janez Mrak, Andrej Petelin, Jože Sušnik, Franc Slauer, Anton Sercer in čebelarstva organizacija Zveza čebelarstev Murska Sobota.

Letos je bila prvič podeljena tudi nagrada Petra Pavla Glavarja, ki je namenjena predvsem za dosežke izrednega pomena na področju strokovnega, inovativnega in raziskovalnega dela v čebelarstvu ter za znanstvene dosežke, pomembne za razvoj čebelarstva. Prvi, ki je prejel to nagrado za svoje delo na področju inovacij v čebelarstvu, je Ignac Grom z Vrhnike. Njegove zasluge pri izpopolnjevanju AŽ panja je delegatom v obrazložitvi opisal predsednik sklada P. P. Glavarja Dušan Svava.

Nagrajenec se je zahvalil za nagrado, ki mu pomeni izredno priznanje za njegovo dolgoletno delo v korist slovenskega čebelarstva.

Skupščina je nato nadaljevala z delom. Najprej je predsednik Andrej Petelin prebral svoje poročilo, ki je bilo dodatek k poročilu o delu ZČDS v preteklem letu, ki so ga delegati prejeli v gradivu. V poročilu je kritično nakazal probleme, ki trenutno tarejo slovensko čebelarstvo, in nakazal rešitve za pereče probleme, ki jih bo moralo reševati celotno slovensko čebelarstvo.

POROČILO PREDSEDNIKA ANDREJA PETELINA

Predsednik ZČDS Andrej Petelin je v svojem poročilu kritično obravnaval stanje čebelarstva pri nas

Na 35. redni letni skupščini bodo delegati ocenili naše delo in dali tudi smernice za naprej. To je še toliko bolj pomembno, ker se zaključujeta dve mandatni obdobji in prehajamo na štiriletno mandatno dobo. Zgoča vprašanja čebelarstva ostajajo iz leta v leto enaka, le da se ponekod še bolj zaostrujejo. Poznavalci trdijo, da je bila lanska izredno slaba letina ena najslabših letin v zadnjih dvajsetih ali tridesetih letih. Poleg tega doživljamo vedno večje udarce varoze in drugih bolezni, predvsem hude gnilobe čebelje zalege, kar ob neugodnem gospodarskem stanju v čebelarstvu še poslabšuje razmere.

V zadnjem letu so se občutno poslabšali gospodarski pogoji za čebelarjenje. Ker ne gre več samo za ljubiteljsko dejavnost, ko gospodarski račun ni vedno tako pereč, kot je pri tržnem pridelovanju, se samo po sebi postavlja vprašanje,

ali pridelovanje čebeljih pridelkov daje primeren dohodek. Podobno velja tudi za druge kmetijske panoge, ki jih pestijo iste težave kot čebelarstvo. Za kaj gre? Cene

repromateriala in opreme skokovito naraščajo, medtem ko odkupne cene čebeljih pridelkov močno zaostajajo. Navajam nekaj cen:

	1980	1986	Dražje
AZ panj na 10 satov	1.750—	18.500—	10,6-krat
satnica	18—	295—	16,4-krat
sladkor	16,20	205—	12,7-krat
plinsko olje	9,80	131—	13,3-krat
odkupna cena medu	60—	360—	6-krat
maloprodajna cena medu	120—	1.000— do 1.200—	8,3-krat do 10-krat

Gornji podatki kažejo na razmerja med cenami. K temu je potrebno pridati še večje stroške in več dela pri zdravljenju čebel, še posebej pri zatiranju varoaze. Kljub takemu stanju nismo opazili večjega opuščanja čebelarjenja. Čebelarji na vse mogoče načine iščejo tako imenovane notranje rezerve. Vsi računamo, da se bo divjanje cen počasi le umirilo. Seveda bo preteklo še precej časa, preden bomo odstranili nesorazmerja med cenami.

Samo po sebi se postavlja vprašanje, kaj storiti. Brez dvoma je tudi od nas marsikaj odvisno. Pravila igre v gospodarstvu veljajo za vse enako. Tržno gospodarstvo je lahko spodbuda za večjo in gospodarnjšo pridelavo ali pa tudi ne. Cene čebeljih pridelkov, repromateriala in opreme se oblikujejo po tržnih zakonitostih. Toda, zakaj odkupne cene močno zaostajajo za cenami čebelarskih potrebščin? Prav gotovo so prodajne cene pridelkov odvisne od kupne moči prebivalstva, ki je iz leta v leto manjša. Zaradi visokih cen je nevarnost zmanjšanja prodaje in seveda s tem tudi pridelave. Čeprav dohodkovni odnosi, ki pa jih danes v čebelarstvu še ni, ne morejo rešiti vseh nakopičenih problemov, le dajo stvarnejšo podobo razmer na tržišču. Očitajo nam da je razlika med odkupno in prodajno ceno prevelika, na drugi strani pa ugovarjajo načinu zapiranja tržišča, izsiljevanju pri maržah, visokih obrestih in dražjega poslovanja sploh.

Posebno vprašanje je tudi zunanje trgovinsko poslovanje. Na trgu verjetno dosegamo za naš kakovostni med pre nizke cene. Po drugi strani pa zaradi kompenzacijskih poslov s kliniškega območja brezobzirno uživamo manj kakovostni med. Pri takšnem poslovanju imajo dobiček posredniki ki pa ničesar ne vlagajo in celo uničujejo čebelarstvo.

Podobno je stanju pred leti, ko so z nerealnimi cenami južnega sadja zavira-

li domačo pridelavo sadja. Uvozne trgovske organizacije bi morale od uvoženega medu oddvajati prispevke za pospeševanje čebelarstva. Kakovostni domači med bi morali zaščititi z zaščitno znamko, podobno, kot je le-ta uvedena za slovenska vina. Potrošniki bi se sami odločali za tiste čebelje pridelke, ki jim zagotavljajo ustrezno kakovostno in zdravo živilo. Podobno urejajo tržišče v sosednjih deželah.

Ustreznejši dohodek čebelarjev-tržnih pridelovalcev bi morali iskati predvsem v dohodkovnih odnosih. Le-ti v čebelarstvu ne obstajajo. Čebelarske delovne organizacije poslujejo večji del le na kupoprodajnih odnosih. Po zaključnem računu dobijo pogodbeni čebelarji le simbolični znesek.

Ce bomo hoteli čebelariti gospodarneje, bomo morali predvsem povečevati pridelok po panju. To še posebej velja za prevoznike. Nekateri čebelarji zatrjujejo, da morajo za kritje stroškov, brez vloženega osebnega dela, pridelati najmanj 30 kg po panju. Ne morejo si dovoliti nepremišljenega prevoza čebel na večkrat zelo nezanesljive paše. Zato je še kako potrebna učinkovita opazovalna ter prognostična služba ter izdelava pašnega katastra. Odveč je omenjati vzrejo močnih in zdravih čebeljih družin.

O težkem gospodarskem položaju je ZČDS opozorila RKKGP. Odgovorili so, naj cene uredimo znotraj samega čebelarstva, saj se družba ne vmešava v cene. Če pa se položaj ne bo popravil, bo nujno potrebno družbeno posredovanje, na primer za regresiranje sladkorja in za nekatere pospeševalne akcije.

Kljub temu pa med mladimi narašča zanimanje za čebelarjenje. Manj je zanimanja za praktično čebelarjenje, ker so za začetek potrebna velika sredstva, na primer: če danes stane desetsatni AZ panj okoli 20.000 din, naseljen pa kar okoli 35.000 din, je cena delovnega me-

sta za 200 panjev s prevoznimi sredstvi preko 10 milijonov dinarjev.

Za čebelarstvo je razen redkih izjem več razumevanja pri družbenopolitičnih skupnostih. Večletna prizadevanja v tej smeri so že dala prve rezultate pri pospeševanju čebelarstva. Z dobrimi letnimi in srednjeročnimi načrti dobivajo naša društva sredstva tudi iz občinskih skladov. Sredstva so namenjena predvsem izobraževanju, zdravstveni zaščiti in regresiranju kakovostnih matic. Kjer tega še niso uspeli urediti, so vzroki v premajhni aktivnosti naših organizacij, ki se odraža v neizdelanih programih, ali pa v nerazumevanju pristojnih občinskih organov. Nekateri menijo, da čebelarstvo ni kmetijska panoga, ker ni vezano na obdelavo zemlje.

Bodočnost slovenskega čebelarstva je v skupnih programih pridelovanja kmetijskih pridelkov, kot jih vsebujejo načrti družbenopolitičnih skupnosti, to je občin in republike. Nosilec kmetijskih programov so združne organizacije. Že pred leti so bili v izvršnem odboru in tudi na našem občnem zboru mnenja, naj se v navedene načrte vključijo tudi čebelarke organizacije. Čebelarji, predvsem tržni pridelovalci, naj bi bili kot kmetje vključeni v združne organizacije na podlagi dolgoročnih pogodb o tržnem pridelovanju. Pri pospeševanju čebelarstva naj bi bili deležni tudi ugodnosti iz interventnih skladov. Poleg tega bi se sredstva združevala tudi v okviru živinorejske poslovne skupnosti s prispevki združnih organizacij in Medexa.

Za uresničitev navedene pobude so že predlanskim začeli z akcijo samoupravnega povezovanja združnih organizacij in Medexa za delitev dela. Združne organizacije naj bi prevzele pospeševanje čebelarstva in prevzem čebeljih pridelkov, Medex pa bi kot specializirana trgovska in predelovalna organizacija opravljal zahtevno delo na predelavi oziroma plemenitenu čebeljih pridelkov ter prodajo na domačem in tujem tržišču. Žal pa za skupni nastop ni dovolj razumevanja pri Medexu, ki želi zadržati vse pogodbeno čebelarje, združne organizacije pa naj bi se ukvarjale s preostalimi manjšimi čebelarji. Pri Medexu menijo, da so svoja sredstva vlagali v čebelarstvo in zato ne morejo pristati na tako delitev dela.

Današnja skupščina naj bi ponovno ocenila in se opredelila o tem, ali naj velika večina tržnih pridelovalcev, razen nekaj desetnih delavcev na domu in kmetijskih zavarovancev, tudi v prihodnje ostane

brez slehernih samoupravnih pravic, ki jih, kot vemo, pogodbeni čebelarji niso deležni. S čistejšimi samoupravnimi odnosi pri ustvarjanju in delitvi dohodka bi čebelarji prevzemali tudi večjo odgovornost pri skupnih naporih za večjo pridelavo čebeljih pridelkov. Pri odločanju ne bi bili prikrajšani in se za nekaj dinarjev več ne bi prodajali »padalcem«, ki ničesar ne vlagajo, ampak med samo odkupujejo. Z neposredno povezavo s kmetijstvom bi bili tudi uspešnejši pri zaščiti okolja. Tudi pri preprečevanju škode v čebelarstvu zaradi škropljenja s strupenimi sredstvi za zaščito rastlin bi bilo več uspeha. Uspešnejši bi bili tudi v skupnem nastopu pri velikih posegih v naravo, npr. pri gradnji hidroelektrarne na Muri in podobno. Čebelarji v Pomurju so ob načrtih za Muro zelo vznemirjeni, ker bi jim bila odvzeta paša na akaciji. Pri takih zadevah se ne moremo zavzemati za črno in belo. Nadaljnji razvoj naše družbe zahteva več elektrike, toda vsestransko je treba oceniti vse posledice, saj je tudi hrana energija, potrebna za učinkovito delo človeških rok.

Ze v poročilu je bilo omenjeno, da dobiva čebelarstvo v republiki polno podporo. V prihodnje je zagotovljena taka pomoč, in to predvsem pri selekcijskem, pospeševalnem in izobraževalnem delu. O teh vprašanjih pa bodo poročali oziroma razpravljali tudi drugi tovariši. Menim, da je skoraj odveč znova poudarjati pomen selekcijskega dela. Zamudili smo že precej, vendar še ni prepozno. Če bomo složno nadaljevali začeto delo, bo tudi naš center pod Rožnikom opravičil svoj namen, čeprav vidnih rezultatov ne moremo pričakovati čez noč. Naša dolžnost je, da podpremo mlade strokovnjake in in da se premaknemo tudi na področju selekcije.

Zdravstvena zaščita čebel bo tudi vnaprej naša prednostna naloga. Doslej smo boleznim kolikor toliko držali na vajetih, vendar nam stvari ponekod uhajajo iz rok. V našo korist bo, če bomo po strokovnih navodilih opravljali zdravstveno zaščito vestno in odgovorno. V prihodnje obdobje vstopamo tudi z večjim optimizmom, ker se bo v naše delovanje vključila tudi veterinarska služba, vključno z VTOZ za veterinarstvo biotehniške fakultete.

Naše organizacije so že doslej posvečale veliko pozornosti strokovnemu izobraževanju. V prihodnje bo to potrebno še bolj. Tega se zaveda tudi ZČDS. IO je ocenil dosežanja prizadevanja v tej smeri in se odločil, da letno poslovanje prenese na zimski čas. Morda bi bilo to po-

svetovanje od časa do časa tudi izven Ljubljane. Razstava pa naj bi zaradi propagandnih razlogov še ostala v okviru gospodarskega razstavišča. Ne smemo zamuditi priložnosti, da širšo javnost nazorno seznanimo s čebelarstvom.

Na najboljši poti smo, da bomo v prihodnjih letih posodobili naše izobraževalno delo. Predavatelji se nam z leti osipajo, mlajših kadrov, ki bi zapolnili vedno večjo vrzel, ni dovolj. Že večkrat je bila izražena želja, naj bi ZČDS pomagala mlajšim predavateljem. Z republiškim centrom za pospeševanje kmetijstva pri ZZS se dogovarjamo za uporabo videokorderjev, ki jih imajo kmetijski pospeševalci že 20. Nahajajo se pri območnih kmetijskih zavodih in večjih kmetijskih organizacijah. Center je pripravljen tudi sofinancirati nakup. Lahko bi uporabili tudi filmsko kamero, s katero bi posneli čebelarске filme. Odpira se nam tudi možnost, da bi letos z vsemi doslej razpoložljivimi kasetami lahko opremili vsaj 7 centrov. To nam bo uspelo s skupnimi sredstvi centra za pospeševanje kmetijstva in našega tiskovnega sklada.

Posebno skrb bomo tudi v prihodnje posvečali čebelarškemu naraščanju. Prizadevali si bomo, da bodo povsod, kjer delujejo, krožki postali del šolskega programa. S krožki moramo prodreti izven osnovnih šol v razne stopnje usmerjenega izobraževanja do fakultet. Pri naši zvezi že deluje študentski krožek, ki povezuje študente z različnih fakultet. To bodo bodoči strokovnjaki in tudi predavatelji.

Na najslabšem smo pri poklicnem izobraževanju. Poklicni čebelar ne more dobiti čebelarškega znanja v kmetijski šoli. Prepričani smo, da bo v usmerjenem izobraževanju možnost poklicnega izobraževanja čebelarjev. Možno bi bilo organizirati takšno izobraževanje pri grmski kmetijski šoli.

V prihodnjem obdobju bo imel pri izobraževanju in tudi pri organizacijskem povezovanju veliko vlogo Slovenski čebelar. Posebno pozornost bomo morali posvetiti vsebinski zasnovi in pridobiti tudi nove sodelavce. Zanimive so novice iz sveta in drugih čebelarških listov v Jugoslaviji. Po zaslugi naših društev in družin smo prebrodili tudi vse finančne težave, ki jih prinaša inflacija. Zeleli bi sicer, da v prihodnjih letih stroški tiskanja ne bi tako skokovito naraščali in da ne bi bilo potrebno več v visokih odstotkih dvigati članarine. Vendar še ni kakšnih posebnih izgledov, da bi bilo dviganje cen zaustavljeno.

Popis čebelarstev gre proti koncu. Ne moremo se sprijazniti s počasnostjo nekaterih društev, ki popisa še niso opravila oziroma nam niso poslala popisnic. Popis je izredno pomemben tako za učinkovito zdravstveno zaščito čebel kot za izdelavo pašnega katastra. S pomočjo popisnic smo dobili tudi pregled nad številom čebelarstev in panjev.

Tudi letos smo bili prisiljeni povečati članarino, ki je prvenstveno namenjena za izdajanje Slovenskega čebelarja in delovanje tajništva. Ponovno smo se zavzeli za to, da je članstvo pogojeno tudi s prejemanjem revije. Urejeno je tudi članstvo družinskih članov. Vse priznanje gre večini naših organizacij, ki so uspeli zadržati približno enako število članov v primerjavi z lanskim letom. Izstopi iz društva so bili večinoma zaradi prenehanja čebelarjenja, starosti in podobno. Le v nekaterih organizacijah je osip večji zaradi povišane članarine.

Prepričan sem, da bomo s skupnimi močmi opravili v korist slovenskega čebelarstva veliko delo in se v letošnjem letu že pripravljali na slovesnosti ob devetdesetletnici delovanja čebelarške organizacije in Slovenskega čebelarja, ki bo leta 1987.

V imenu nadzornega odbora je poročal Franc Grajzer. Pohvalil je delo zveze in predlagal skupščini, naj potrdi zaključni račun za leto 1985 in sprejme finančni načrt za leto 1986, ki so ju delegati prejeli v pisni obliki. Nato so sledila poročila članov komisij zveze. Prvi je poročal mag. Franc Javornik o delu komisije za čebelje bolezni, nato so sledila poročila ostalih komisij.

Franc Grajzer je poročal v imenu nadzornega odbora

Sledila je razprava o poročilih, v kateri je sodelovalo veliko delegatov. Predstavniki čebelarke organizacije iz Celja Franc Kolenc je predlagal, naj se ponovno izda knjižica o boleznih čebel, prav tako pa je opozoril, da bi morale tovarne, ki izdelujejo zaščitna sredstva za rastline, le-te pakirati za vrtičkarje v manjšo embalažo, ker prihaja zaradi tega v uporabi do pretiravanja. Predlagal je tudi, naj ZČDS posreduje pri pristojnih organih, da bodo prevozniki čebelnjaki registrirani kot kmetijska vozila, obenem pa je zahteval, da zveza reši problem zaščite slovenskega medu z zaščitno znamko.

Delegat iz Ljutomera je prisotne seznanil z močnim pojavom hude gnilobe čebelje zalege v njihovi občini in velikimi izgubami čebeljih družin zaradi varoze. Problem je, ker v občini nimajo dovolj sredstev za odškodnine in zatiranje. Delegat iz Ptuja je poročal, da nameravajo zgraditi društveni čebelnjak, vendar imajo težave zaradi lokacije. Podobne težave kot v Ljutomeru imajo tudi v Brdih. Čeprav imajo hudo gnilobo čebelje zalege, veterinarska služba ne ukrepa, zato se ne čudijo, da se ta bolezen tako širi.

V razpravo se je vključil tudi predsednik Zadrúžne zveze Slovenije inž. Leo Frelj. Poudaril je, da se mora čebelar-

Predsednik Zadrúžne zveze Slovenije inž. Leo Frelj je predlagal čebelarjem nove načine povezovanja s kmetijstvom

sko gospodarstvo pričeti vključevati v kmetijstvo, ker bo le tako lahko deležno vseh ugodnosti, ki jih družba nudi za razvoj kmetijstva. V nasprotnem primeru pa bo čebelarstvo ostalo izven planov razvoja kmetijstva, kar bo zaviralo nje-

gov hitrejši razvoj, predvsem primarne predelave čebeljih pridelkov.

Srečko Lamut iz Mozirja je z izredno kritičnostjo razpravljal o politiki odkupnih cen čebeljih pridelkov v Sloveniji. Pri tem je predvsem izpostavil delovno organizacijo Hp Medex, svoje trditve pa je podkrepil z indeksi rasti odkupnih in prodajnih cen čebeljih pridelkov in repromateriala v zadnjih šestih letih. Po njegovem mnenju, njegove trditve pa so delegati podprli s ploskanjem, so se razmerja med cenami spreminjala vedno bolj v škodo čebelarjev proizvajalcev čebeljih pridelkov.

Direktor Hp Medex dipl. oec. Aleš Mižigoj je nato v svojem govoru delegatom pojasnil, da so izračuni, ki so jih opravili v Medexu, pokazali, da stanje ni tako slabo in da so razmerja indeksov manjša.

Glavni direktor HP Medexa Aleš Mižigoj je sodeloval v razpravi o ekonomskem položaju čebelarstva

Pri Medexu so za izračune uporabili že popravke odkupnih cen, ki so jih samoupravni organi sprejeli 27. 4. 1986. Kot vzrok za povečanje razlik med odkupnimi in maloprodajnimi cenami pa je navedel predvsem visoke obresti, ki znatno bremenijo poslovanje delovne organizacije. Čebelarjem pa kljub temu nudijo posojila s 30 odstotnimi obrestmi.

Delegati so menli, da bi kvaliteten slovenski med kljub temu moral imeti višjo odkupno ceno.

Nato je skupščina sprejela zaključni račun ZČDS za leto 1985 in finančni načrt ter program dela za leto 1986. Delegati so sprejeli tudi sklep, da morajo samoupravni organi ZČDS pri pristojnih organih

zahtevati, da se čebelarstvo vključi v kmetijstvo kot enakovredna kmetijska panoga in da se samoupravno organizira tako, kot so organizirane vse ostale veje kmetijstva.

Sprejete so bile tudi spremembe pravih ZCDS, na osnovi katerih je skupšči-

na ZCDS podaljšala mandat vsem organom zveze za naslednji dve leti. Predsednik Andrej Petelin je nato delegatom zaželel bolj medeno leto, kakor je bilo preteklo.

(Nadaljevanje prihodnjič)

ČEBELARJEVA OPRAVILA V MAJU

LOJZE KASTELIC

Če je mesec april za čebelarja mesec upanja, je maj že lahko mesec prvih pridelovalnih rezultatov. Ko zacvete sadno drevje in prekrije travnike rumena preproga regreta, je čas, da namestimo osmukače in začnemo s pridelovanjem cvetnega prahu osmukanca. V maju pa se zvrsti tudi že nekaj glavnih paš: oljna repica, akacija, žajbelj, včasih pa tudi že gozd, ki nam napolni satovje v panjih z rdečkastim medom smrekove lekanije.

Namenoma nismo omenili rojev, ki so bili včasih poleg medu glavni čebelarški »pridelek«. To pa zato, ker zahteva sodobno čebelarjenje preprečevanje oz. krotenje roja do popašne dobe, in sicer še cel mesec maj. Najuspešneje krotimo rojenje z neprekinjeno zaposlitvijo. Čebele pozabijo na rojenje, če so polno zaposlene z nego zalege, gradnjo satovja, nabiranjem medu pa tudi s pridelovanjem drugih čebeljih pridelkov.

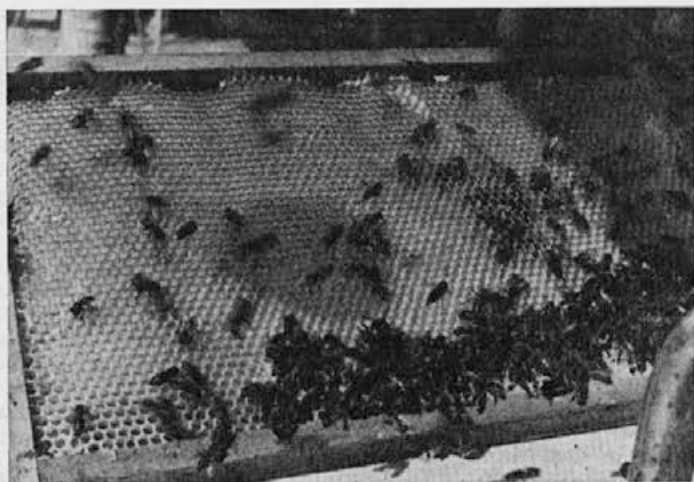
Poleg dodajanja satnic v izgradnjo, kar smo sicer začeli že aprila in ga moramo nadaljevati še maja, moramo v tem mesecu skrbeti za postopno širjenje delovnega prostora. Če nočemo rojenja, morajo imeti čebele vedno na voljo dovolj satovja, se pravi dovolj celic za zalego in nanašanje ter premeščanje medičine in cvetnega prahu. Ko jim v plodišču panja zmanjka prostora, moramo odpreti medišče, kar moramo po vsej verjetnosti storiti že aprila. Maja pa moramo v ta namen začeti s prestavljanjem, tj. s preme-

ščanjem odvečnih zaleženih oz. zanešenih satov iz plodišča v medišče.

Prestavljanje je najpomembnejše, a tudi izredno zahtevno pomladno opravilo. Poleg učinkovitega preprečevanja rojenja, dosežemo s prestavljanjem kar največji razvoj čebelje družine, kar je predpogoj za stopnjevano pridelovalno učinkovitost. Brez prestavljanja si zlasti pri žnidaršičevih panjih skoraj ne moremo zamisliti ustreznega širjenja delovnega prostora, nekateri pa priporočajo prestavljanje tudi pri nakladnih panjih, čeprav pri teh panjih širimo delovni prostor načelno le z dodajanjem naklad ali polnaklad.

Kot rečeno, prestavljanje je dokaj zahtevno čebelarско opravilo. V njem se skrivajo nevarnosti, ki jih čebelar ne sme spregledati. Prestavljati ne smemo prezgodaj, ko čebele še niso dovolj razvite, da bi pokrivale okence tako v plodišču kakor tudi v medišču. Prav tako ne smemo prestavljati v obdobjih hladnega vremena, ki povzročata čebelam velike težave pri ogrevanju odvečnega prostora. Če so te težave le prevelike, se čebele stisnejo v prostor, ki ga še lahko ogrevajo, ostalo pa prepustijo smrtonosni ohladitvi.

Najbolje bo, da se odločimo za postopno prestavljanje, največ dva sata zalege naenkrat in z njima morda še kak medno-obnožinski sat. Če pa je prostorska stiska v panju še prevelika, postopek zopet kmalu ponovimo. Prestavljamo le sate z zaprto zalego in to ne povsem zaležene. Najboljši so ta-

Mlado satje je pogoje za uspešno čebelarjenje

ki, ki so pol zaleženi, pol pa zanešeni z medom oz. obnožino. Skratka, pri prestavljanju gledamo na to, da tudi v medišču, kamor prestavljamo, nekako zaokrožimo prostor okrog zalege, da bi ga čebele lažje obsedale in grele.

Glede toplote, ki je za nego zalege nenadomestljiva, moramo biti zlasti previdni, če združujemo prestavljanje z dodajanjem satnic, kar je sicer priporočljivo. V plodišču, odkoder smo vzeli sate za prestavljanje, vstavimo namesto satov satnice v graditev. Kot rečeno, to lahko storimo brez škode le v obdobju toplega vremena. V vsakem primeru pa moramo po prestavljanju panj zopet toplo odeti.

Prestavljati tudi ne smemo prepozno! Ko se družina že začne pripravljati na roj — čebelarji pravimo, da sede na roj — je za prestavljanje in vsako drugo širjenje prostora že prepozno. V takem primeru je bolje, da se odločimo za narejanje rojev, posebno še, če smo tako narejanje za to leto tudi načrtovali. Včasih je bilo narejanje rojev v maju splošno v navadi, danes pa ga priporočajo le v krajih, kjer nastopi glavna paša šele poleti. Kljub temu ima narejanje rojev v maju tudi danes še kar precej zagovornikov, ne glede na začetek glavne paše. Pri tem

seveda poudarjajo, da z narejanjem ne smemo preveč osiromašiti osnovnih družin!

Če se torej odločimo za narejanje rojev že zdaj, je najbolje, da se odločimo za narejanje sestavljancev. Dve- ma ali trem osnovnim družinam od- vzamemo po sat ali dva zalege. Na ta način dobimo 4 do 6 satov zalege, katerim pridružimo še sat s pokritim mati- čnikom, ki ga bomo zanesljivo dobili pri družini, ki že sedi na roju. V nas- protnem primeru lahko mati- čnik vce- pimo na sat z zalego ali pa narejencu dodamo mlado matico. V skrajnem primeru lahko takemu narejencu pu- stimo, da si iz zalege sam naredi ma- tico.

To je seveda le en način narejanja rojev, ki je podrobneje opisan zato, ker je za ta čas najprikladnejši. Sicer pa se lahko vsak sam odloči, kako in kdaj bo delal roje, saj je tovrstnih na- potkov v čebelarški literaturi na pre- tek. Pri vsakem narejanju rojev pa moramo upoštevati še naslednje:

— rojev z manj kot pet satov zalege oz. z ustreznim številom čebel ni vred- no narejati;

— narejencem z zalego moramo iz drugih satov dosuti čimveč mladih če- bel, da jih bo dovolj za nego zalege;

— narejenec v bližini osnovnih panjev ostane brez pašnih čebel, zato mu pustimo dovolj hrane, za prve dni pa mu nalijmo v sat 2 do 3 dcl vode;

— narejence začnemo dražilno krmiti takoj, ko matica začne z zaleganjem.

Kot vidimo, so domala vsa opravila v maju usmerjena v preprečevanje rojenja in hkrati v krepitev družin do čimvečje pridelovalne moči. Vendar, če smo s temi opravili zamudili in se nam družine že vsedajo na roj, se pravi, da imajo že zaležene ali celo pokrite matičnike, je bolje, da jih pustimo izrojiti, kot pa da jim podiramo že zaležene matičnike, kar lahko storimo le v skrajnem primeru.

Vlaganje v čimvečjo pridelovalno moč družine se nam večkratno obrestuje ob nastopu paše: družina s 60.000 čebelami, kolikor jih ima dobro razvita družina v žnidaršiču, nam bo dala 4- do 5-krat več medu kot pa družina s 30.000 osebki. Vendar moramo nekaj dni pred nastopom paše in med samo pašo omejiti zaleganje, sicer bodo čebele preveč zaposlene z zalego in po paši bomo imeli v panjih namesto medu množico čebel brez pravega haska. To velja zlasti za nakladne panje, pri katerih je zato nujna matična rešetka, čeprav standardno ni predvidena.

Nekako v sredino maja sovпада tudi začetek pridelovanja matičnega mlečka, katerega pa je priporočljivo odložiti na čas po prvi glavni paši.

UMIRANJE GOZDOV IN ČEBELE

DUSAN MEDVED

Na lanskem jesenskem posvetovanju čebelarjev v Ljubljani nam je inž. Lipič prikazal izumiranje gozdov v Evropi pa tudi pri nas. Pokazal je še zanimive diapozitive, ki so nam nazorno prikazali, kako je obolenje gozdov napredovalo.

Predavanje samo, posebno še grozljive slike z v zrak štrlečimi suhimi debli, nas je pretreslo in nas postavilo na trdna tla. Mnogi so do takrat razmišljali približno takole: »Ja, pravijo, da gozdovi umirajo, vendar se to dogaja daleč od nas in še mnogo vode bo preteklo preden pride ta nadloga k nam.« Predavatelj pa nas je soočil z resnico, ki je drugačna, predvsem pa bolj bridka. Torej opustošenje gozdov ni tako daleč od nas, saj je tudi naš gozd že močno napaden.

To spoznanje mi ni dalo miru.

Začel sem se zanimati za nove podatke. Tako so mi čebelarji prizadetih nemških področij pravili, da se pri njih v pretežno hojevih in smrekovih gozdovih resno zmanjšuje gozdna paša.

Čebelarji, ki hočejo čebelariti še naprej, morajo bodisi iskati nova pasišča ali pa se zadovoljiti z zmanjšanimi prinosi medu. Zaradi tega so precej vznemirjeni, posebej še zato, ker so bili popolnoma nepripravljeni. Zmedo pa je povzročila tudi narava sama. Po besedah čebelarjev s prizadetih območij hojevi gozdovi v času odmiranja še posebno dobro medijo, zato čebelarji ne verjamejo opozorilom. Toda debeli konec kmalu pride, drevesa se prično sušiti, suho drevo pa »muhi« ne da kruha.

Kot smo slišali od inž. Lipiča, ponovno pogozdovanje ni tako enostavno. Zemljo na novonastalih posekah je treba najprej približno 10 let zdraviti — zmanjševati kislost tal — da se nato sadike hoje ponovno primejo in rastejo. Realno lahko ocenimo izpad paše za dve generaciji.

Revija »Wir über uns«, ki občasno izhaja v Hamburgu, navaja novejšje podatke o stanju obolenosti gozdov v ZR Nemčiji, ki jih navajam:

Vrsta drevja	Površine v ZRN (v ha)	% obolenosti
smreka	2,951.000	41
bor	1,464.000	43
bukva	1,250.000	26
hoja	176.000	76
druge vrste	1,565.000	16

Sestoji hoje zavzemajo sicer manjše površine, vendar so bili skupaj s smreko med najpomembnejšimi viri pri-

dobivanja medu. Pri tako visoki stopnji obolenosti drevja lahko razumemo čebelarje, ki pravijo, da hoja zanje ne pomeni nič več, saj od nje ne bodo imeli nobene koristi več. Če bodo prizadevni v obnovi, bodo novi gozdovi medili njihovim vnukom.

Ker so slutili, da je onesnaženost zraka glavni povzročitelj odmiranja so oblasti ugotovile obseg emisije in prišle do naslednjih ugotovitev:

Virí onesnaževanja v ZR Nemčiji	Žveplov dioksid (v 1000 ton)	Dušikovi oksidi (v 1000 ton)	Ogljikov monoksid (v 1000 ton)
termoelektrarne in toplarne	2060	940	30
industrija	1024	580	1360
gospodinjstva in obrt	310	140	1700
promet	75	1340	6200

To so velike količine in ni čudno, če gozdovi odmirajo. Državljaní so postajali vse glasnejši in zahtevali so učinkovite ukrepe. Država je najela skupino najpomembnejših strokovnjakov, ki so ugotovili, da je potrebno ukrepati hitro in učinkovito, sicer bomo kmalu po letu 2000 gozdove poznali le še na slikah. Nujno je zmanjšati vsakodnevno onesnaževanje ozračja, kajti vse drugo — gnojenje, popačevanje tal itd. — je brez pomena. Programi saniranja, ki pa zahtevajo velika sredstva, so narejeni. Menijo, da lahko ta preskrbi le nova tehnologija, ki bo hkrati skrbela za čisto okolje in dvignila produktivnost dela. Zgrajena je že nova industrija, ki dosega skoraj 100-odstotno filtriranje izpušnih plinov. Vprašali se boste, kakšen pomen ima navajanje podatkov za Nemčijo, bolje bi bilo, če bi prikazali stanje v Sloveniji. Žal tega ne morem storiti, ker ne razpolagamo s popolnimi podatki.

Potek umiranja gozdov v ZR Nemčiji in vsa problematika, ki pri tem nastaja, pa nam le pokaže, kaj nas še vse čaka in kako naj ukrepamo, da ne bomo nepoučeni in nepripravljeni.

Znano nam je, da je obolenost gozdov v Sloveniji precejšnja. Kot slišimo, pa za zmanjšanje emisije škodljivih plinov nimamo dovolj sredstev, zato smo čebelarji lahko upravičeno zaskrbljeni. Če ne bo gozdne paše, ne vem, kako se bo čebelarstvo v teh krajih lahko obdržalo. Prišel je torej čas, da čebelarji povzdignemo glas v obrambo okolja, ki takšno, kot je, predstavlja osnovo našega življenja in čebelarjenja.

Odmiranje gozdov se bo postopno širilo tudi proti jugu, zato bo tudi tam na voljo vse manj paše. Seveda ni realno pričakovati, da bodo odprtih rok sprejemali še druge.

Pomemben dosežek bi že bil, če bi naredili pregled obolenih gozdov in ugotovili onesnaževalce zraka. Sredstva se bodo morala najti, saj odmiranje gozdov preti tudi drugim okoljem. Zveza čebelarških društev se bo, hočeš nočeš, morala vse bolj ukvarjati s to zadevo in dajati pobude mero-dajnim organom, čebelarji pa jo moramo pri tem aktivno podpirati. Zavedati se moramo, da je odmiranje gozdov bridka resnica, ki ji moramo resno pogledati v oči.

APITOL^R NOVI SISTEMSKI AKARICID PROTI VAROOZI

Preparat K 79, katerega se vsi spominjamo izpred nekaj let, je bil prvi poskus najti takšno zdravilo proti varoi, ki bi delovalo sistemsko, to je takšno zdravilo, ki bi preko hemolimfe (krvi) v čebeli delovalo na parazita varoo. To bi vsekakor bil velik korak v smeri lažjega in uspešnejšega zdravljenja varooze, če ne bi moral proizvajalec zaradi nevarnih vzporednih pojavov pri zdravljenju čebel že takoj na začetku prenehati s proizvodnjo tega zdravila. Ostala zdravila, kot vemo, delujejo kontaktno na parazita, njihova aplikacija pa zahteva več ali manj napornega, pogosto tudi zdravju škodljivega dela. Vendar, kot smo rekli, K 79 je bil začetek v iskanju novega in uspešnejšega in CIBA GEIGY je v nadaljevanju raziskav v tej smeri raziskovala 12 aktivnih substanc, ki so kazale izredne akaricidne sposobnosti, od katerih je bila končno izbrana aktivna substanca pod šifro CGA 50439, ki je dala v vseh pogledih najboljše rezultate.

Ta aktivna substanca je po svoji kemijski strukturi tiazolin, točen kemijski naziv pa je 2—2', 4'dimetil-fenilamino-3-metil-4-tiazolin.

Temu je sledilo dolgotrajno raziskovanje 8 različnih oblik te aktivne substance, specifično formulirane za uporabo pri čebelah. V prvi polovici 1983 so bile te formulacije dane v raziskovanje tudi živilno higienskemu inštitutu v Eriburgu v ZR Nemčiji, kasneje pa tudi še univerzitetnim inštitutom v Oberurslu, Bologni in Atenah. Po teh raziskavah so se kot najbolj primerne pokazale vodotopne formulacije v prahu in granulatu. V obeh formulacijah je bila koncentracija aktivne materije 17,5 odstotkov.

Toda najtežji in najvažnejši korak so dosegli v trenutku, ko je firmi CIBA GEIGY uspelo iz te bazične aktivne materije napraviti sol te baze v obliki hidroklorida in s tem največjo možno čistost produkta. To je omogočilo praktično uporabo v čebelarstvu. Ta produkt, pod šifro CGA 192 357, se odlikuje po tem, da se v vodi pa tudi v vodni raztopini sladkorja lahko topi. Sicer pa je sladkor tudi osnovni nosilec tega produkta in zdravila proti varoozi, pod imenom APITOL^R. Razumljivo je, da zaradi tega ta preparat čebelam ni tuj, še več, pravzaprav draži čebele, da ga jemljejo.

V tem trenutku lahko izbiramo med dvema načinoma uporabe preparata

APITOL^R. En način je takoimenovana topikalna aplikacija, to je, da se z vodno raztopino apitola s posebno škropilno pripravico poškopri del čebel, škropljenje pa moramo ponoviti še dvakrat s časovnim presledkom po 7 dni. Zaradi refleksa medsebojnega čiščenja se zdravilo kasneje med čebelami porazdeli enakomerno.

Drug način zdravljenja pa je, da se zdravilo enostavno primeša sladkorni raztopini ali pogači ob dražilnem krmljenju. To je vsekakor najbolj praktičen način, kakršnega želijo čebelarji že od vsega začetka borbe proti varoozi.

Za zdravljenje ene družine je potrebno 2 g preparata APITOL^R. Za manjše čebelarje je predvideno posebno pakiranje po 6 x 2 g, to je za zdravljenje 6 družin. Za večje čebelarje pa je predvidena oprema 10 x 10 g, to je za 50 družin.

Neškodljivost je preverjena po najstrožjih mednarodnih merilih, kakršne danes zahtevajo v svetu, preden se novo zdravilo pojavi v praksi. Tako je v zvezi z ostanki zdravila v medu mednarodna zdravstvena organizacija (WHO) predpisala tolerančno mejo 0,01 ppm, kar pa se ob pravilni uporabi tega zdravila praktično ne pojavi. To so pokazale dosedanje raziskave v svetovnem obsegu. To pomeni, da sta gotovost in neškodljivost popolnoma zagotovljeni.

Positivni rezultati vseh številnih preverjanj in raziskav so dovolili firmi CIBA GEIGY, da je v jeseni 1985 zahtevala registracijo tega zdravila v najstrožjih državah, kot sta ZR Nemčija in Švica.

Najvažnejši zaključki o produktu APITOL^R:

— Aktivna materija v produktu APITOL^R je popolnoma nova in prvič uporabljena pri zdravljenju varooze.

— V izdelek je vgrajen naravni nosilec (sladkor), ki glede ostankov v medu in vosku ne predstavlja problema.

— APITOL^R se zelo lahko topi v vodi in sladkorni raztopini.

— APITOL^R se lahko uporablja na dva načina:

A/ topikalno, to je, da se poškopijo čebele po ulicah v panju in

B/ preko hrane.

— APITOL^R deluje sistemsko, kar pomeni, da deluje preko hemolimfe čebele.

— APITOL^R se odlikuje s stabilnostjo, kar mu podaljšuje rok trajanja.

— APITOL^R zahteva pri zdravljenju v primerjavi z dosedanjimi zdravili manj dela.

Po referatu W. Schmidta na APIMONDII v Nagoji priredil Pavle Deu.

PS: Registracijo zdravila APITOL^R lahko v Jugoslaviji pričakujemo jeseni tega leta.

IZOBRAŽEVANJE ČEBELARJEV NA AVSTRIJSKEM ŠTAJERSKEM

JOSEF ULZ — ČEBELARSKA ŠOLA GRAZ

Na zborovanju v Bregenzu leta 1923 je postala »Avstrijska čebelarska zveza« najpomembnejša čebelarska organizacija. Danes združuje ta zveza devet deželnih društev, leta 1984 pa se ji je pridružilo še združenje avstrijskih poklicnih čebelarjev. Skupno obsega čebelarska zveza 1056 krajevnih združenj z okoli 30 tisoč člani, ki vzdržujejo blizu 500 tisoč čebeljih družin.

V Avstriji imajo čebelarji povprečno 16 čebeljih družin, na Štajerskem pa celo 20. Zahvaljujoč pobudi svetnika inž. Emila Plankha je bila leta 1949 na Dunaju osnovana čebelarska znanstvena ustanova za izobraževanje in raziskovanje. Leta 1950 je bila ustanovljena postaja te ustanove v Linz/Seeju pod vodstvom dr. Friedricha Ruttnerja, ki se največ ukvarja s selekcijo in genetiko čebel.

Čebelarje izobražujemo že 90 let, trenutno pa je v avstrijski čebelarski

zvezi okoli 170 potujočih čebelarskih učiteljev, ki svojo dejavnost opravljajo prostovoljno. Organizirajo predavanja o čebelarski znanosti, predvajajo filme, prirejajo stalne razstave in čebelarske natečaje na deželnih šolah za čebelarje ter s tem vzpostavljajo pomemben stik med krajevnimi in deželnimi društvi. Precej zaslug za razcvet avstrijskega čebelarstva in za trdnost čebelarske organizacije imajo ravno potujoči učitelji, ki so strokovno dobro izobraženi. Veliko pozornost posvečajo v Avstriji prevozom čebel, na to pa sta že v 18. stoletju opozarjala Janša in Ehrenfels.

V Avstriji sta razširjeni dve vrsti čebel. Območje severno od Alp že od začetka pripada *Apis mellifica mellifica* (temna čebela). Južno in vzhodno od Alp je domovina kranjske čebele ali *Apis mellifica carnica*, ki se je v

Čebelarska šola v Gradcu

zadnjih desetletjih razširila tudi severno od Alp.

Za ustrezno čistost vzrejnih linij je v Avstriji poskrbljeno z odredbami o vzreji, intenzivnim izobraževanjem rejcev matic, doslednim izborom pri vzreji čebel in vzdrževanjem 30 plemenitih postaj, ki se ukvarjajo izključno z vzrejo čebel. V Avstriji je že 50 let v veljavi odredba o čebeljih kužnih boleznih, ki ureja zaščito in zatiranje nalezljivih čebeljih bolezni. Zdravstvena služba je zelo razširjena, saj v krajevnih društvih deluje preko tisoč preglednikov čebel, katerih naloga je odkrivanje in zatiranje čebeljih bolezni.

MOŽNOSTI ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE ČEBELARJEV NA AVSTRIJSKEM ŠTAJERSKEM

Na avstrijskem Štajerskem obstaja čebelarška šola, ki so jo tamkajšnji čebelarji ustanovili leta 1955. Šola predstavlja centralno ustanovo za člane štajerskega čebelarskega društva. Njena najpomembnejša naloga je izobraževanje čebelarjev, saj je le dobra teoretična izobrazba lahko podlaga za uspeh na tem področju. Brez temeljitega znanja o odnosih in življenjskem poteku v čebelji družini namreč v današnjih ekoloških pogojih v čebelarstvu ni več mogoče uspešno gospodariti. Štajerska čebelarška šola organizira za čebelarje različne tečaje, in sicer tako za osnovno kot za nadaljevalno izobraževanje. Med drugimi tečaji so tudi osnovni učni tečaj za začetnike, nadaljevalni tečaji, zdravstveni tečaji za preprečevanje čebeljih bolezni, amaterski tečaji, kjer se med drugim učijo tudi postavljati čebelnjake, tečaji za vzrejo matic ter praktične vaje pri čebelnjaku. Ti tečaji trajajo največ tri dni. Naslednja možnost za pridobitev osnovne izobrazbe iz čebelarstva je obiskovanje poklicne kmetijske šole, smer čebelarstvo. S tečaji skušajo pritegniti predvsem tiste čebelarje, ki že-

lijo prevzeti utečeno čebelarstvo od staršev ali nameravajo na novo začeti z lastnim čebelarstvom. Tak učni tečaj traja osem tednov, in sicer štirikrat po dva tedna, s čimer postane praktični pouk ob posameznih razvojnih stopnjah čebelje družine bolj nazoren. Tovrstni poklicni učni tečaj se zaključí z izpitom.

Učni načrt obsega naslednje predmete:

ČEBELARSTVO: pomen čebelarjenja za okolje, zgradba in analiza funkcij v čebelji družini, razvoj čebelarske znanosti, paša z vidika etnologije, potrebe čebelje družine in njihovo urejanje, čebelje družine pozimi in poleti, razvoj čebelje družine glede na mesto postavitve čebelnjaka, vreme in krmljenje.

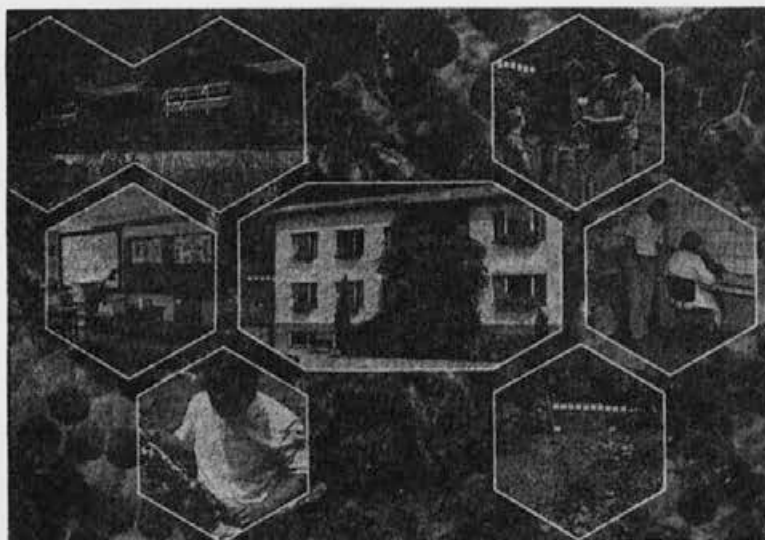
PRIDELAVA MEDU: prehrana in krmljenje, priprava različnih vrst krme, načini krmljenja, priprava družin za pašo, načini odvzema medu, čebelji proizvodi, njihovo pridobivanje, pridelava, skladiščenje in prodaja.

TEHNIKA V ČEBELARSTVU: vrste panjev, izdelava satnikov in panjev, orodje in stroji za krmljenje, donos medu, pridobivanje voska, prevažanje čebel.

VZREJA MATIC: osnovni zakoni dedovanja, ocena storilnosti čebelje družine, načrtovanje razvoja čebel, vzreja matic v praksi, nadzorovanje oplojevanja, umetno oplojevanje.

ČEBELJE BOLEZNI: naravni obrambni mehanizmi ter prirojena in pridobljena odpornost čebel, povzročitelji čebeljih bolezni, bolezni odraslih čebel, bolezni čebelje zalege, strupi, škodljivci na satju.

PRAKTIČNI POUK: spomladanski pregled čebel, ugotavljanje moči čebelje družine, obseg čebelje zalege in zaloga krme, širjenje čebeljega gnezda, izboljšave v čebelji družini, preprečevanje rojenja, priprava narejencev,

Dejavnost šole prikazuje privlačna reklamna razglednica šole

združevanje čebeljih družin, vzreja matic, donos medu, poletni pregled čebel, priprava čebel na prezimovanje.

KNJIGOVODSTVO IN POSLOVANJE: stroški poslovanja, financiranje, izpolnjevanje obrazcev.

PRAVNI PREDPISI: organiziranje čebelarškega obrata, zadružništvo, delovno pravo.

TRŽNO GOSPODARSTVO: reklama, trženje, določanje cen, kvaliteta proizvodov.

Nadaljnja možnost za poklicno izobraževanje čebelarstva so čebelarške šole. Po odloku o poklicnem izobraževanju je na avstrijskem Štajerskem treba obiskovati priznano šolo s priznanimi učitelji. Tak pouk iz čebelarstva traja tri leta.

Po zaključku rednega pouka, uspešnem obiskovanju poklicne šole (osem tednov v šolskem letu) in strokovnih tečajev lahko učenec opravi izpit za čebelarškega pomočnika. Po tem odloku lahko kandidati opravljajo izpit za pomočnika po dopolnjenem 21. letu starosti in zaključeni ustreznih triletnih poklicnih šol iz čebelarstva, potreben

pa je tudi uspešno opravljen pripravljalni tečaj.

Kandidati lahko opravljajo iz čebelarstva tudi mojstrski izpit: po triletni praksi pomočnika v čebelarstvu in uspešno zaključeni poklicni čebelarški šoli lahko štajerska deželna vlada izda dovoljenje za opravljanje mojstrskega izpita iz čebelarstva. Možnost za opravljanje izpita imajo tudi čebelarji, ki so uspešno zaključili obvezno osnovno šolanje in ki so najmanj sedem let samostojno in neprekinjeno skrbeli za 40 čebeljih družin. Priprava za opravljanje mojstrskega izpita traja sedem tednov.

Po avstrijskih predpisih so šole za čebelarstvo, poleg tega da opravljajo izobraževalno dejavnost, istočasno tudi centri za vzrejo, izbor ter vzdrževanje čistosti čebelje vrste.

Čebelarška šola ima tudi sodobno opremljen laboratorij, kjer je možno preiskovati različne bolezni čebel. V laboratoriju ugotavljamo tudi kvaliteto medu glede na različne kategorije. Pomembna naloga čebelarške šole pa je tudi preizkušanje sodobnih proizvodnih oblik in tehnologij ter preučevanje možnosti nadaljnega razvoja čebelarstva.

TUDI ČEBELARSTVO BO PRIZADETO Z GRADNJO HIDROELEKTRARNE NA MURI

Ugotavljamo, da so vedno bolj cenjene stvari in vrednote, ki imajo tržno ceno, torej to, kar je možno izdelati, prodati in pri tem zaslužiti. Povsem smo razvrednotili stvari, ki jim ni mogoče postaviti tržne cene, pozabljamo pa, da vseh stvari enostavno ni mogoče meriti z istimi ekonomskimi merili. Kako bomo ocenili lepoto narave, čiste reke, poplavljene, pozidane in s tem izgubljene njive, izginule rastlinske in živalske vrste? Gre za stvari, ki jih ni mogoče kupiti ali izdelati v tovarni, gre za podedovane naravne dobrine, ki so last vseh, zato nikogaršnje. Enostavno pozabljamo, da smo neločljivo vezani drug na drugega, vsi skupaj pa na zdravo okolje in ekosistem, v katerem izpad enega člena pretrga naravno verigo. Po svetu, kjer so že dojeli posledice nes-pametnega ravnanja z naravnimi dobrinami, se nenehno borijo za vsako ped zemlje, za ohranitev gozdov, vode, rek in potokov (spomnimo se na članek v avstrijskem čebelarstvu listu BIENENVATER št. 4, 1985, in članek »Rešimo reke in potoke« Marjana Debelaka v Slovenskem čebelarju št. 7—8, 1985, gibanja zelenih na zahodu in gibanja za ohranitev evropskih gozdov). Pri nas pa uničujemo naravno okolje in dobrine v njem, kot da je neuničljivo, pozabljamo pa na vse posledice, ki iz tega izhajajo.

Zakaj ta uvod?

Zelimo opozoriti na posledice, ki jih bo povzročila nameravana gradnja HE na reki Muri na okolje, ohranitev kmetijskih površin, gozdov, vode, podtalnice, divjadi in seveda medeče rastlinje ter s tem tudi na čebelarstvo. Govorili bomo predvsem o čebelarstvu.

Mura se bo po načrtih, ki nam jih je predstavilo Elektrogospodarstvo, spremenila v kanal, obdan z 8 m visokimi nasipi od avstrijske do madžarske meje, torej bo kanal vsa slovenska Mura. Posekanih bo več sto hektarov gozdov, poplavljenih in uničenih več kot 100 m ozemlja na vsaki strani od sedanje struge Mure. Ti gozdovi predstavljajo spomladi pravi raj za razvoj čebeljih družin, saj so polni raznih vrh, jelš, topolov, divjih češenj in drugih dreves, ki dajejo bogato obnožinsko pašo, včasih pa celo tudi kaj medicine. Potopljen bo tudi vsa podrast z nešteti cvetočim rastlinjem.

Gradnja hidroelektrarne pa grozi tudi z uničenjem navadne robinje (*Robinia pseudoacacia*), akacije, kot jo domače imenujemo. Čeprav je njena domovina Virginia — Amerika, od koder so jo zanesli v Evropo, se je razširila in dobro aklimatizirala tudi pri nas v Pomurju, kjer bogato medi. Znano je, da akacija raste tudi drugod v Sloveniji, vendar redko (razen na Primorskem) ali pa sploh ne medi.

Odkar so Pomurci prenehali gojiti ajdo, oziroma jim več ne uspeva, je na cvetoči akaciji edina pomembna paša, ki daje tudi biološko visoko kvaliteten med.

Akacija dobro kljubuje kratkotrajnim spomladanskim poplavam, na tleh z visoko talnico pa životari, hira in zaradi rakastih obolenj odmira. Zato bo propadla tudi zunaj nasipov, ker bo zemlja zamočvirjena.

Glavnina akacijevih gozdov je na obrobju Mure, znotraj načrtovanih visokih nasipov, in na ogroženih predelih, kjer pričakujemo dvig talnice, zato bo za pomurske čebelarje za vedno izgubljena ta edinstvena paša. Akacija pa razen medicine, ki jo daje čebelarjem, daje tudi visoko kvaliteten les, ki ga uporabljajo v gradbeništvu, vinogradništvu, za kurjavo in še kje. Da pa je akacija na prvem mestu zaradi izločanja medicine, pa nam je čebelarjem tako ali tako znano, saj ob dobrih letinah dosegamo dnevne donose tudi do 8 kg.

Čebelarji ob Muri pa bomo izgubili še nekaj julija in avgusta. Ko preneha paša na pravem kostanju in hoja še ne zamede, nastopi pa brezpašno obdobje, se prevozniki vračamo nazaj k Muri na »mursko pašo«, kot jo imenujemo. Takrat v gozdovih ob Muri bogato zacvetijo: zlata rozga, rudbekija in razni nedotiki, ki včasih zamedijo, vsekakor pa dajejo bogato obnožinsko pašo, ki je še kako pomembna za čebelje družine v jeseni.

Pokrajina in gozdovi ob Muri so za čebelarje bogati, saj čebelam skoraj vse leto nekaj nudijo, če ne medicine, pa vsaj bogato obnožinsko pašo. Zato je tudi v pokrajini ob Muri čebelarstvo dokaj dobro razvito.

Kot vidimo, bo obmursko čebelarstvo (na akacijevu pašo vozijo tudi od drugod iz Slovenije) zaradi predvidenih gradenj HE

utrpele hud udarec. Čebelarstvo pa ni pomembno samo zaradi čebeljih pridelkov, ampak je tudi važen člen v biotopu. Res pa je tudi, da bodo kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo, ubrana sredina in pokrajina v svoji identiteti še huje prizadeti, da ne omenjamo stalne nevarnosti vodnih mas, ki se zaradi zlorab ali nesreč lahko razlijejo čez nizko pokrajino, morebitne vojne pa niti ne omenjamo.

Upravičeno se sprašujemo, če je potrebno, da si v mali Sloveniji uničujemo in ogrozimo osnovne pogoje za strateško važne dejavnosti, ki jih nimamo na pretek, samo zato, da dobimo nekaj električne energije, ki jo bomo nespametno trošili v zastareli proizvodnji, ki ne spada v ta predel.

Zakaj zavajamo sami sebe in druge, da smo revni po izvoru energije. To enostavno ni res! Po hidropotencialu je Jugoslavija tretja v Evropi. Samo reka Drina lahko da za dva in pol Djerdapa električne energije (Borba, 5. 3. 1986). Zakaj s skupnimi močmi ne izkoristimo tega potenciala? Revni smo, ker smo razbiti, nekoordinirani, ker bi vsak rad imel vse pred lastnim pragom, pa če ima za to pogoje ali ne.

Za konec pa še: z gradnjo HE po načrtih, ko so nam predstavljeni, si vsi skupaj prtimo probleme s posledicami, ki še niso dorečene, zato ukrepajmo, dokler je še čas!

Za ČD Radenci
dr. Lojze Števanec
inž. Gusti Sinic

OBVESTILO

Plemenilna postaja v Kamniški Bistrici bo letos delovala od 1. 6. do 15. 8. 1986. Čebelarji lahko naročijo matice na naslov: FRANC SITAR, KOŠISE št. 10, 61240 KAMNIK, ali po telefonu 061 832 421 vsak dan po 19. uri. Cena matice 1400 din.

PRAKTIČNI TEČAJI ZA ČEBELARJE

ZČDS bo letos organizirala dva tečaja za čebelarje začetnike. Prvi tečaj bo 24., 25. in 31. maja ter 1. junija. Drugi tečaj bo 14. in 15. ter 21. in 22. junija. Tečaj za vzrejo matic bo 28., 29. junija in 3., 4. julija. Tečaji bodo v čebelnjaku ZČDS v Ljubljani. Kotizacija za tečaj za člane znaša 4500 din, za nečlane pa 7500 din. Prijave in vplačila na ŽR 50101-678-48636 sprejemamo do 1. 5. 1986.

IX. SREČANJE IN TEKMOVANJE MLADIH ČEBELARJEV BO 17. MAJA 1986
V MARIBORU NA OSNOVNI ŠOLI JANKA PADEŽNIKA

VABLJENI

*Čebelarjem čestitamo
praznik dela
1. maj*

HIGIENSKO PRIDOBIVANJE MATIČNEGA MLEČKA

MAG. ANDREJA OROZEN ADAMIČ

Matični mleček je čebelji pridelek, ki je zaradi visokovrednih sestavin vsestransko uporaben v ljudski medicini, dietetiki in kozmetiki v svetu in pri nas. Ko ga čebele izločijo iz faringealnih žlez, je matični mleček bele do blede rumene barve, gosto tekoč, kiselkastega okusa in značilnega vonja. Matični mleček vsebuje poleg vode še do 18 odstotkov beljakovin, 5,5 odstotkov maščob in 9—18 odstotkov ogljikovih hidratov. Od vitaminov vsebuje: skupino vitaminov B ter H, D, E, A in C vitamine, mineralne snovi v obliki soli (železo, kobalt, mangan, krom, silicij itd.). V matičnem mlečku je veliko aminokislin. Vsebuje tudi deset-oksivodocensko kislino. Zaradi svoje sestave je matični mleček zelo občutljiv. Škodijo mu toplota, svetloba, vlaga in kemična sredstva. Na zraku se izsuši, strdi in potemni. Je izredno ugodna podlaga za razvoj mikroorganizmov, ki lahko matični mleček pokvarijo in ga iz visokovredne spremeni v škodljivo snov. V Pravilniku o kakovosti medu in drugih čebeljih pridelkov ter o metodah za kontrolo njihove kakovosti (Ur. l. SFRJ št. 4/85) govorijo o matičnem mlečku členu 27 do 32. Člen 28 navaja, da se daje v promet matični mleček, ki je pobran 48 do 50 ur po presajanju ličink, ne sme pa izvirati iz zaprtih matičnikov ali trotovske zalege. Člen 30 zahteva, da se

matični mleček shranjuje v temnih, hermetično zaprtih steklenih posodah, pri temperaturi ± 4 stopinj Celzija. Člen 32 zahteva, da mora matični mleček izpolnjevati naslednje pogoje:

1. ne sme vsebovati več kot 70 odstotkov vode;
2. ne sme vsebovati manj kot 30 odstotkov suhe snovi;
3. vsebovati mora vsaj 11 odstotkov proteinov.

Ker se matični mleček uživa kot hrana oz. kot dietetičen pripravek, ga je potrebno kontrolirati tudi zaradi njegove mikrobiološke neoporečnosti. Na osnovi Zakona o zdravstvenem nadzoru nad živili (Ur. l. SFRJ, št. 17/1975) in Zakona o zdravstveni neoporečnosti živil in predmetov splošne porabe (Ur. l. SFRJ, št. 55/1978 in št. 58/1985) se kontrolira po določenih Pravilnika o pogojih, ki jim morajo glede mikrobiološke neoporečnosti ustrezati živila v prometu (Ur. l. SFRJ, št. 45/1983). Vse zahtevane analize se izvajajo po določenih Pravilnika o metodah mikrobioloških analiz in super analiz živil (Ur. l. SFRJ, št. 25/1980). Higien-sko neoporečnost matičnega mlečka kontroliramo v mikrobiološkem laboratoriju DO hp Medex po osnovnih členih za določevanje ustreznosti živil za prehrano ljudi. Ker pa je matični mleček znano dietetično sredstvo in

ga vgrajujejo v proizvode, ki so več kot le živilo (so torej dietetični izdelki), predvidevamo, da mora matični mleček ustrezati tudi zahtevam posebnega pravilnika, ki ima še ostrejša zahteve po mikrobiološki kvaliteti, to je Pravilnika o pogojih glede zdravstvene neoporečnosti dietetičnih živil, ki se smejo dajati v promet (Ur. l. SFRJ, št. 4/1985). Vse zahtevane analize za dokazovanje kakovosti matičnega mlečka se izvajajo v DO hp Medex, in sicer v analitsko-kemičnem laboratoriju in v mikrobiološkem laboratoriju. Najosnovnejša mikrobiološka preiskava predstavlja iskanje oz. izločanje prisotnosti patogenih klic, to je mikroorganizmov ki povzročajo bolezni: *Staphylococcus aureus*, *Escherichia coli*, bakterij vse vrste *Proteus*, sulfid reducirajoče klostridije, salmonelle.

Po določilih pravilnika za kvaliteto dietetičnih izdelkov pa se ugotavlja še prisotnost koliformnih bakterij, beta hemolitičnih streptokokov in kalečih spor plesni ter skupno število vseh prisotnih mikroorganizmov. Ker smo povedali, da je matični mleček po svoji sestavi zelo občutljiv, in ugotovili, da mora ob uživanju ustrezati celi vrsti zakonov in pravilnikov o kvaliteti, je očitno, da je treba z matičnim mlečkom kar se da previdno in pravilno ravnati, in to že pri samem pridobivanju. Ker se matični mleček zbira v majhnih količinah, moramo posebno paziti, da okuženja iz majhne serije ne prenašamo na predhodno zbran matični mleček, ker s tem lahko okužimo celotno količino. Osnova vsake higijene je splošna snaga, ki jo dosežemo:

— s čistostjo prostora, v katerem delamo,

— s snago predmetov, ki jih pri delu uporabljamo,

— z osebno higieno.

Prostor, kjer delamo, očistimo s postopkom vlažnega čiščenja, z vlažno kr-

po obrišemo delovne površine in tla. S tem je zmanjšana razpršitev mikroorganizmov po prostoru. Zatem je potrebno z vodo, čistilom, krtačo oz. grobo krpo z drgnjenjem mehanično odstraniti vso nečistočo. Vse vrste razkuževanja z najrazličnejšimi razkužili so mogoče šele po dobro izvedenem mehaničnem čiščenju. Uspešnost delovanja razkužila je v prisotnosti nečistoče zelo omejena, če ne celo onemogočena. Če je površina gladka in ravna (ultrapas, steklo, keramične ploščice, plastificirana obloga), je uspešnost čiščenja zelo velika. Pri neravnih in hrapavih površinah (les, poškodovan ultrapras) pa je možnost čiščenja manjša. Iz tega je razvidno, da samo prekrivanje z belim papirjem oz. platnom (prti) ni primerno.

Potrebno je skrbeti tudi za snažnost predmetov, s katerimi pridobivamo matični mleček, tako pri cepitvi kot tudi pri praznjenju. Najbolje bi bilo sicer pridobivati matični mleček z vakuumskimi sesalkami, kjer izključimo kontakt mlečka z okuženim orodjem, rokami, zrakom itd. V praksi se še vedno uporabljajo leseni ali plastični pripomočki. Zato moramo največjo pozornost posvetiti čistoči tega orodja. Ker se les zelo težko čisti, ga moramo pred uporabo prekuhavati 10 minut in zatem osušiti. Orodje iz trde plastike je uporabno za večkratno pridobivanje, toda po vsakokratni uporabi ga je treba očistiti vseh nečistoč in pred ponovno uporabo prekuhati v vreli vodi. Možna je tudi uporaba lopatic iz nerjavečih kovin »rostfrei«, ki jih zelo lahko očistimo in prekuhamo v vodi. Pri zbiranju matičnega mlečka moramo iz vsake celice previdno odstraniti ličinke, tako da se ne poškodujejo, ker bi se drugače vsebina črevesa razlila v matični mleček in ga kontaminirala. Paziti je tudi potrebno, da matični mleček ne vsebuje delov matičnika — voščin. Matični mleček je treba polniti v posebne čiste kozarce iz tem-

nega stekla, ki jih lahko kupimo v DO hp Medex. Dokler ni kozarček poln, ga hranimo v hladilniku pri temperaturi 0—4° C. Če kozarček ni poln, ga ne smemo odnesti iz hladilnika, da bi ga dopolnili, ampak ga iz drugega kozarčka dopolnimo v hladilniku saj bi se v nasprotnem primeru temperatura matičnega mlečka zelo spreminjala, kar močno poveča možnost kontaminacije. Za prenos matičnega mlečka do oddaljenega mesta uporabljamo hladilno torbo.

Izrednega pomena pri higienskem pridobivanju matičnega mlečka je osebna higiena, pri kateri moramo poudariti predvsem higieno rok, ki so največji prenašalec nečistoč, kar nam pokaže mikrobiološka analiza, narejena s pomočjo brisa rok, in to celo z umitih rok. Naše vsakdanje, tako imenovano »umivanje rok« je namreč mnogo premalo. Za pravilno pranje rok je potrebno zavihati rokave, uporabiti milo, krtačo in toplo vodo in z vsem tem skupaj šele dosežemo zaželen učinek — to je čiste roke. Pomembna je tudi higiena ust oz. zob, to pa zato,

ker so v ustih vedno prisotne klice, tudi bolezenske, od katerih pa zdrav, odporen organizem ne zboli; toda s kapljicami, ki jih izloča pri dihanju, kašljanju, kihanju ipd., pridejo lahko te klice v snov, s katero delamo, in jo okužijo. Naslednja pomembna stvar, ki je ne smemo pozabiti, je uporaba rut oz. kap, s čimer naj bi preprečili padanje las in nečistoč iz las v snov. Na koncu omenimo še potrebno zaščitno obleko pri delu. Priporočamo uporabo čistih belih halj. Vsi delavci v živilski industriji morajo biti dvakrat na leto zdravstveno pregledani, zato da se izključijo morebitni prenašalci bolezenskih klic. Tako kot kakovost surovin in izdelkov tudi kakovost matičnega mlečka kontrolirajo pristojne službe.

Pridobivanje matičnega mlečka se lahko kontrolira tako kot pridobivanje ostalih živil, to delo pa opravlja pooblaščen oseb ali inšpekcijska služba.

Šele z doslednim upoštevanjem vseh zgoraj naštetih napotkov lahko dosežemo zahtevano kvaliteto tako zelo občutljive surovine, kot je matični mleček.

ODKUPNE CENE ČEBELJIH PRIDELKOV V LETU 1986

Za gospodarsko leto 1986 smo v hp Medexu sprejeli nove odkupne cene čebeljih pridelkov:

Med — čisti

žajbelj	750 din/kg
hoja	750 din/kg
smreka	600 din/kg
gozdni	600 din/kg
kostanj	550 din/kg
dalmatinski	550 din/kg
akacija	600 din/kg
lipa	600 din/kg
cvetlični	500 din/kg
planinski	550 din/kg
sončnica	450 din/kg
oljna repica	450 din/kg

Med — mešani

žajbelj	650 din/kg
hoja	650 din/kg
gozdni	550 din/kg
smreka	550 din/kg
akacija	550 din/kg
lipa	550 din/kg

Med v satju

I. kvaliteta	1.200 din/kg
II. kvaliteta	1.100 din/kg

Cvetni prah

osmukanec mešani	2.000 din/kg
osmukanec kostanj	2.000 din/kg
izkopanec I. kvaliteta	5.000 din/kg
izkopanec II. kvaliteta	4.500 din/kg

Matični mleček

I. kvaliteta	65.000 din/kg
II. kvaliteta	60.000 din/kg

Propolis

I. kvaliteta	20.000 din/kg
II. kvaliteta	18.000 din/kg
III. kvaliteta	16.000 din/kg

Odkupne cene čebeljega voska veja-
jo od 1. 3. 1986 dalje. Za organizirane
čebelarje Medexa je odkupna cena za
kg I. kvalitete 2.000 din in za kg II.
kvalitete 1.800 din, za ostale pa velja

dnevna cena, tj. 1500 ali 1300 din
za kg.

Nove odkupne cene ostalih čebeljih
pridelkov veljajo od 28. 3. 1986 dalje.
Za organizirane čebelarje Medexa so
cene od 1. 5. 1986 akontacijske, za ne-
organizirane čebelarje pa so dokončne
od dneva veljavnosti dalje.

Odkupne cene medu so povprečno
za 64% višje od lanskih, cvetne-
ga prahu za 66,5 odstotkov, propolisa
za 63 odstotkov in matičnega mlečka
za 62 odstotkov.

DE KOOPERACIJA:
Draga Železnikar

KREDITIRANJE ČEBELARJEV HP MEDEX V LETU 1986

Skladno z našo dolgoročno usmeritvijo je delavski svet na svoji seji, 27. 3. 1986,
spreje nove višine namenskih sredstev za posojila za razvoj čebelarstva. Organizirani
čebelarjem nudimo sredstva za posojila pod ugodnimi pogoji za:

	Delavci na domu (DD) Kooperanti (KZ)	Pogodbeni čebelarji
1. Nakup panjev, satnic in ostalega čeb. repromateriala	do 1.000.000.- din	do 750.000.- din
2. Nakup čebeljih družin	do 10.000.- din za čeb. družino	do 8.500.- din za čeb. družbo
3. Nakup naseljenih panjev	do 17.000.- din za naseljeni panj	do 14.000.- din za naseljeni panj
4. Nakup prevoznega čebelnjaka (rabljen tovornjak ali avtobus)	do 750.000.- din	do 550.000.- din
5. Nakup gradbenega materiala za zidani čebelnjak	do 1.500.000.- din (v velikosti do 100 naseljenih panjev)	do 900.000.- din (v velikosti do 100 naseljenih panjev)

Pod točko 2 in 3 je pri nakupu obvezna najmanj 30-odstotna lastna udeležba
čebelarja.

Pogoj za pridobitev pravice do posojila pri nakupu prevoznega čebelnjaka je, da
ima posamezni čebelar hp Medexa že pogodbeno vezano najmanj 50 naseljenih pa-
njev.

Pogoj za pridobitev pravice pod točko 5 je, da ima organizirani čebelar Medexa že
pogodbeno zaključenih najmanj 60 naseljenih panjev in da pridobiva matični mleček.

Odplačilna doba najetega posojila je za delavce na domu in kmete do 10 let,
za pogodbene čebelarje pa do 5 let.

Obrestna mera je ostala nespremenjena, in sicer je za delavce na domu in kme-
te zavarovance 25 odstotkov, za pogodbene čebelarje pa 30 odstotkov.

Komisija za kreditiranje čebelarstva obravnava pisne vloge prosilcev — čebelar-
jev in odobrava sredstva za posojila na podlagi sprejetih kriterijev, števila pogodbeno
vezanih naseljenih panjev, letnega načrta oddaje čebeljih pridelkov in uspešnosti
kooperacijskega sodelovanja posameznega čebelarja.

Če ste zainteresirani za pridobitev posojila, pošljite pisno vlogo na na-
slov hp Medex, DE Kooperacija, 61000 Ljubljana, Miklošičeva 30. Podrobnejše in-
formacije pa lahko dobite po telefonu vsak delavnik, razen sobote, od 7. do 15. ure
(telefon: 316-455 int. 44 ali 45).

v. d. direktor DE KOOPERACIJA
Draga Železnikar

PRESENEČENJA Z VAROOZO

PROF. EDI SENEGACNIK

(Uporaba mravljinčne kisline v Švici)

Dr. Lucio Gerig, Švicarski raziskovalni zavod za mlekarstvo, oddelek za čebelarstvo, 3097 Liebefeld — Bern.

Züriška kantonalna zveza nam je ljubeznivo odstopila 40 čebeljih družin, ki jih ima na svojem karantenskem stojišču, da bi na njih preizkusili 60-odstotno mravljinčno kislino. Oskrbnik stojišča A. Jungen prevzema na njem vse roje neznanega porekla, ki jih ogrebejo züriški gasilci. Na tem stojišču se roji razvijajo v družine, ki jih pred zazimljenjem prodajo društvenim članom. Še prej družine seveda pregledajo ali niso morda okužene s hudo gnilobo čebelje zalege, pršico ali z varoozo. Pri kontroli na varoo so 8. avgusta 1985 zadimili vsako družino z enim lističem folbex VA. Pokazalo se je, da je bila polovica od 40 družin že okuženih s tem parazitom. Štirinajst ur po dimljenju je dr. E. Mani našel na vložkih od 1 do 112 zajedavcev.

Urednik revije Schweizerische Bienen Zeitung H. Schott obvešča švicarske čebelarje o tem pod naslovom »Varoa je prekoračila švicarsko mejo«. Svetuje jim, naj se zamislijo ob tej ugotovitvi. Na kratko opisuje zajedavce, da bi jih čebelarji lahko čimprej spoznali. Marsikak čebelar se je vprašal, kako je mogla varoa tako hitro preskočiti iz pokrajine Uster v Langau ob reki Albis, kjer imajo züriški čebelarji posebno karantensko stojišče. Ob ugotovitvi, da je od 40 opazovanih družin okuženih kar 25, se je oddelku za čebelarstvo ponudila idealna priložnost, da preizkusijo zatiranje varoe z mravljinčno kislino. Taki poizkusi so razumljivi in tudi smiselni, če upoštevamo vse najvažnejše kriterije.

Prvi poizkus so opravili 3. septembra 1985. Vreme je bilo slabo, deževalo je, zunanja temperatura je bila med 13 in 15°C, v čebelnjaku pa med 16 in 19°C, svetloba v čebelnjaku je bila slaba, vse čebele so bile doma in so kar pošteno pikale. Pri delu so nam pomagale ročne svetilke, ki jih je napajal tok premičnega agregata. Pri 12 slučajno izbranih družinah smo izmerili njihovo živalnost. Pri tem smo pregledali ličinke, pravkar izlegle čebele in tudi vložke v panjih. Uspeh je bil neznaten. V eni iz-

med 12 družin smo v 25 odprtih celicah našli eno varoo na ličinki, na treh podnicah pri 12 panjih pa posamezne mrtve varoe, toda nobene pohabljenе čebele.

Ocenjevanje čebeljih družin glede njihove živalnosti oziroma moči je potrebno zato, da lahko doziramo mravljinčno kislino za posamezne primere. Če nastopijo pri tem kake motnje, jih bomo lahko pojasnili po poznejšem ocenjevanju.

Pred posegom smo pripravili gobasto tkanino iz viskoze (18 × 20 cm) in 1 mm debele kartone, ki smo jih natrli z mlečno maščobo. Zadimili smo posamezno družino, gobasto tkanino pa smo razprostrli nad sati tako, da je bil krajši konec obrnjen proti žrelu. Za to delo sta dve osebi potrebovali 3 minute in pol, ena sama oseba pa bi potrebovala 4 do 5 minut za panj. Potem smo s plastično brizgalko razpršili 5 cm³ 60-odstotne mravljinčne kisline na tkanino. Pri tem pa nam je popolnoma odpovedala brizgalka. Prav je, če imamo pripravljeno 30 cm³ mravljinčne kisline v merilni steklenički (pozneje lahko v kozarcu ali skledici, iz katere previdno nalivamo mravljinčno kislino na tkanino). Vse delo opravljamo brezpogojno z gumijastimi rokavicami, roke pa si moramo natreti z mlečno maščobo. To delo opravi dve osebi v minuti in pol. Seveda pa bi večja brizgalka, ki bi zanesljivo delovala, še skrajšala potrebni čas. Če je temperatura v prostoru manj kot 20°C, je izparevanje mravljinčne kisline počasno. Tako zaradi hlapov praktično ni bilo nobene nevarnosti. Pri temperaturi nad 20°C pa je čebelar izpostavljen neprijetnim pekočim hlapom mravljinčne kisline. Če jo uporabljamo v švicarskih panjih ali v zaprtih čebelnjakih, so ta opravila bolj neprijetna kot pa pri nakladnih panjih na prostem.

Gručice od 5 do 35 čebel, ki so pred posegom lazile po bradi in pred žrelom, so se vrnile v panje. S panjskih okenc pa so se umaknile šele po eni uri, se pravi s 40 minutno zamudo. Bučanje je bilo slabotno. Kakega posebnega uhajanja vonja nismo čutili niti v panju niti pri žrelu. Število prešteti varoinih zajedavcev je bilo v primeri z dimljenjem 8. avgusta (folbex VA) rahlo zvišano.

Dodatno pa smo ugotovili še pet na novo okuženih panjev. Treba je namreč vedeti, da na dnu ležeče poginule varoe označujejo samo okuženost, nikakor pa po tem ne smemo presojati, kako močno je okužena čebelja družina.

Kdor dela s 60-odstotno mravljino kislino, mora vedno nositi rokavice, sicer lahko pričakuje neprijetne posledice na prstih. To so ožganine, in to kljub predhodnemu mazanju rok z mlečno maščobo.

SKLEPNA BESEDA

1. Na področju, ki ga na svojem poletu dosežejo v Zürichu najdeni roji, se je morala varoa razširiti že zdavnaj. Prve okužbe segajo daleč nazaj.

2. Iz veterinarskih potrdil bi se dalo ugotoviti, kakšen je bil promet s čebelami na področju izven Züricha. Posledice so jasne. Čebelarji inšpektorji morajo vse nepravilnosti prijaviti kantonalnim veterinarjem.

3. Izkušnje na karantenskem stojišču nam jasno kažejo, kako lahko tako stališče pospešuje razširjanje bolezni. Uporaba kemičnih zatiralnih sredstev še ni porok, da bolezni ni več. Čeprav je oddelek za čebelarstvo večkrat objavil svoja svarila, so čebelarji gledali nanje z nezaupanjem.

OPOZORILO:

Roke proč od rojev neznanega porekla! Samo en pregled nam ne nudi zanesljivega jamstva. Vedno obstaja možnost, da se kaka bolezen, posebno pa varooza, prikrade v naše panje.

4. Na mnogih krajih prevladuje varljivo mnenje, da se varooza ne širi z roji. V našem primeru pa imamo značilen primer, ki dokazuje nasprotno! To naj bi si dobro zapomnili vsi čebelarji.

5. Z mravljino kislino lahko brez dvoma uničujemo varoozo. Kako daleč pa to zdravljenje seže, bodo pokazali nadaljnji poizkusi v tujini in pri nas. Ob ocenjevanju populacij na področju Freiburga i. Br. smo to doživeli sami. Iz samo enega neznatnega začetnega žarišča spomladi se lahko v posameznem primeru v štirih mesecih razvije srednje veliko število zajedavcev.

Uporaba mravljine kisline prinaša mnogo skrbi, problemov in tveganj. Prihodnost, se pravi nadaljnji poizkusi, bodo pokazali, ali njene morebitne prednosti odtehtajo negativne strani. Za diagnostične namene pa mravljina kislina zaradi prevelike porabe časa ne prihaja v poštev. Preiskava drobirja po Liebigu (naravna umrljivost) pa nam daje najmanj takšne učinke kot mravljina kislina.

OPOMBA PREVAJALCA:

Znana švicarska čebelarstva revija Schweizerische Bienen-Zeitung je v zadnjih številkah lanskega letnika objavila nekaj člankov, ki bodo naše čebelarje prav gotovo zanimali. Gre za varoozo, ki je naenkrat prekoračila švicarsko mejo in so jo poskušali ugotavljati z mravljino kislino, o čemer poroča pričujoči članek. Sledijo mu še drugi, ki opisujejo švicarsko čebelarstvo, pridelke medu, njegov uvoz in izvoz ter uporabo. Izredno zanimiv je članek o »cementnem«, to je trdem medu, ki ga nikakor ne moremo iztočiti iz satja in tudi ni primeren za zimnico čebel. Kaj so ugotovili pri tem medu in kako so uspeli, bo prav koristno in zanimivo branje. Koristilo bo predvsem tistim našim čebelarjem, ki se na nekaterih področjih že leta in leta ubadajo s takim medom.

RAZISKAVE GOZDNEGA MEDENJA V ZR NEMČIJI

V deželni ustanovi za čebelarstvo vedo pri univerzi v Hohenheimu že 9 let raziskujejo gozdno medenje. Ugotoviti hočejo, v kakšnih okoliščinah nastopi mana in ali je mogoče kratkoročno oziroma dolgoročno napovedati izločanje sladke rose. Pri tem delu sodelujejo poleg strokovnjakov tudi študentje.

Raziskujejo predvsem izločanje hojve mane, od leta 1980 pa tudi smrekove. Izsledki dosedanjih raziskav so zanimivi tudi za naše čebelarje.

Glavni povzročitelj hojvega medenja je zelena ušica *Cinara pectinatae*. Raziskovalci so v zadnjih 9 letih vsakih 14 dni obiskali določeno število hojevih rastišč in na izbranih drevesih merili populacijsko gostoto ušic. V zimskem času, ko odraslih osebkov ni, so šteli jajčeca na spodnji strani iglic, in sicer tako, da so z vej stresali ušice na rjuhe z velikostjo 60 × 60 cm, pri čemer so računali, da imajo tri veje površino približno 1 m². Na vsakem stojišču so otresli po 9 vej. Prav tako so najmanj 15 vej tudi označili in

na njih v dolžini 30 cm vsakič prešteli vse ušice.

Uporabljali so tudi metodo štetja sladkih kapljic pod drevjem. V ta namen so na vsakem stojišču postavili pod krošnje hoj 10 do 20 listov papirja formata A 4. Po uri ali dveh so papirje pobrali in prešteli kapljice ter nato izračunali povprečno število kapljic na papir in na uro.

Če hočemo razumeti populacijske spremembe, moramo poznati razvojne cikle zelene hojeve ušice. Iz prezimljenih jajčec se v marcu in aprilu izležejo samice, ki jih imenujejo zarodnice. Ko odrastejo, to se običajno zgodi čez en mesec, začnejo rojevati žive mladiče, ne da bi se predhodno oplodile. Vsaka samica rodi do 20 mladičev. Ta generacija hčera se imenuje generacija F1. Ko samice čez mesec dni odrastejo, rodijo kakor njihove matere žive mladiče, vendar vsaka največ pet. Z nastopom generacije F2 doseže populacija julija svoj višek, avgusta in septembra pa se razredči. V zadnji generaciji se pojavijo tudi krilati samčki, ki oplodijo samičke, te pa v oktobru izležejo na spodnje strani iglic zimska jajčeca. Značilno za zeleno hojevo ušico je intenzivno razmnoževanje maja in junija, to pa sovпада z rastjo poganjkov dreves, in propad generacije avgusta in septembra. Včasih pa intenzivna razmnožitvena faza nastopi šele jeseni.

Julija, ko je populacija ušic najbolj množična, lahko pride na vsak m² površine vej od 10 do 150 živali. To število je odvisno od tega, koliko je bilo spomladi na drevju zarodnic in kakšni so bili pogoji, v katerih sta se razvijali ta in naslednja generacija F1.

Najvažnejši, ne pa tudi edini pogoj za medenje hoje, je množičen pojav ušic. Po dosedanjih izkušnjah lahko pričakujemo donose od 1 do 2 kg na dan, če najdemo na m² meter vej 100 osebkov. Izločanje sladkih kapljic je tedaj zelo intenzivno, preko 30 na uro na posameznem postavljenem listu papirja. Če pride 50 do 100 lahnid na m² in 15 do 30 kapljic na uro, bo pri nekoliko večji obremenitvi pasišča s čebeljimi družinami donos medu malenkosten. Pri manj kot 50 ušic na m² pa tudi pri manjših obremenitvah pasišča ni pričakovati donosa.

Raziskovali so, ali je mogoče napovedovati medenje glede na število prezimljenih jajčec ali pa na osnovi števila zarodnic zgodaj spomladi. Ugotovili so, da med številom jajčec in gostoto populacije

v tistem letu ni nobene določene zveze. Velika gostota je mogoča tudi pri slabi zimski zalegi in obratno. Kljub velikemu številu jajčec pa se lahko zgodi, da poletni medenja ne bo. Bili so primeri, ko so našli tudi po 90 jajčec na m² vej, v naslednjem poletju pa ni bilo o medenju ne duha ne sluha.

Podobno velja tudi za zarodnice. Ugotovili so, da se iz jeseni zaleženih jajčec spomladi zvali 10 do 50 odstotkov zarodnic. Ta odstotek je, kot kaže, toliko manjši, kolikor številnejša je jesenska zaloga. Z večletnimi štetji so ugotovili, da je na m² največ 20 zarodnic. Večje ali manjše število zarodnic pa nič ne pove o gostoti populacije poleti. Koliko bo julija na jelki ušic, je odvisno od pogojev, v katerih živijo in se razmnožujejo zarodnice in generacija F1.

Zadnja leta so pogosto opazili povečanje števila ušic avgusta in septembra, posledica tega pa je bila dobra jesenska paša na hoji. Populacijska gostota je bila tedaj večja kakor julija. Leta 1985 so na dveh krajih našli čez 250 ušic na m². Kolikor se je posrečilo ugotoviti, je tak razvoj ušic mogoč na rastiščih, kjer je bila zaradi poletne vročine daljša suša, ali pa je bilo sušnih več mesecev zapored.

Kaže, da je vzrok za pozno razmnoževanje ušic in jesenskega medenja hoje tudi umiranje gozda. Tako so v letih od 1980—85 vsakič ugotovili pozno razmnoževanje na prizadetem drevju.

Pozimi so našli pod iglicami veliko število jajčec in tudi odstotek izvaljenih zarodnic je bil naslednje pomlad visok. Ze junija pa je popolnoma propadla generacija F1 in izpadlo je julijsko medenje.

Opazovali so tudi, kako vplivajo na razmnoževanje ušic rastline gostiteljice, v tem primeru hoja, vremenske razmere in rastišni pogoji. Vpliv parazitov, škodljivcev in boleznj je zanemarljiv. Prav tako tudi vremenske razmere nimajo takšnega pomena, kakor menijo čebelarji. Pač pa je odločilnega pomena za razvoj ušic sestava drevesnega soka rastline gostiteljice. Če je ta sok v začetku brstenja drevja bogat s škrobom in dušičnatimi snovmi, lahko računamo, da se bodo ušice dobro razmnoževale in da tudi medenje ne bo izostalo.

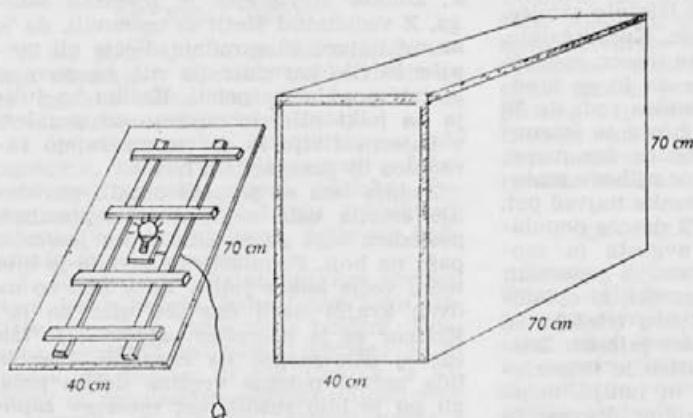
Skrajšano po G. Liebigu v
ADIZ, november 1985
F. Šivic in M. Mencej

TOPLJENJE MEDU

DUSAN MEDVED

Vsak naravni med se prej ali slej strdi, pravimo, da kristalizira. Takšnega gospodinje nerade kupujejo, saj mislijo, da ni naraven, zato ga mora čebelar ponovno vtekočiniti. Pri tem je treba skrbeti, da prekomerno ogrevanje ne poškoduje medu. Utekočinjenje manjših količin

medu ni težavno, posebno še, če je shranjen v steklenih kozarcih, ki jih postavimo v toplo vodo, to pa občasno zamenjujemo, da se preveč ne ohladi. Po nekaj urah bo med ponovno tekoč. Drugače je pri večjih količinah, zato si čebelarji v takem primeru priskrbijo elek-

trične grelce, ki pa so precej dragi. Ta problem lahko rešimo tudi na cenejši način. Napravimo si topilno komoro, kakršne lahko vidimo pri naših sosedih in ki dobro delujejo. Pozimi imamo dovolj časa, zato si jo lahko naredimo sami.

Sestavljena je iz dveh delov, in sicer iz podnice in pokrivala. Oboje je narejeno iz najmanj 4 cm debele plošče iz stiropora. Skica 1 kaže podnico, na katero so pritrjene nosilne letve iz lesa. V sredino vstavimo grlo za 60 W žarnico. Skica 2 kaže pokrivalo, ki je prav tako iz stiropora. Posamezne plošče se zlepijo skupaj z lepilom za stiropor. Pri tem je treba paziti, ker vsako lepilo ni dobro.

Na lesene nosilne letve lahko postavimo po štiri 15-kilogramske ali dve

30-kilogramske posodi z medom. Nato vse skupaj pokrijemo s pokrivalom, prižgemo žarnico in jo pustimo 30 do 40 ur goret. Temperatura gre od tal k vrhu in se nato vrača navzdol. Enakomerno valovanje zraka lepo topi med, pri tem pa ne nastajajo toplotne poškodbe. Kdor se želi popolnoma zavarovati pred temperaturnimi škodami, lahko vključi termostat in ga naravna na 40°C. Če na skici navedene mere ne odgovarjajo vašim posodam, lahko vse skupaj prilagodite vašim potrebam. Pri tem pa morate paziti, da v ustreznem razmerju vstavite močnejšo ali slabšo žarnico.

LITERATURA:

Referatenkartei Bienen, ILID Berlin, NDR.

DNEVI POLJSKIH ČEBELARJEV V KIELCIH

V drugi polovici lanskega leta so poljski čebelarji četrtič organizirali »Dneve poljskih čebelarjev«, tokrat v vojvodskem mestu Kielci. V dneh čebelarjev se zberejo čebelarski strokovnjaki in delegati čebelarskih organizacij vse Poljske. Ob navzočnosti sorodnih družbenogospodar-

skih dejavnosti so bili na tem zboru tudi delegati čebelarskih organizacij Nemške demokratične republike, ČSSR, Madžarske, Romunije, Bolgarije in Jugoslavije. Predsednik zveze poljskih čebelarjev dr. H. Ostaj je v svojem poročilu med drugim povedal, da se je njihova zveza

odločila za predlog, naj bi bil prihodnji, 31. kongres Apimondie leta 1987 v Varšavi, kar so sprejeli z navdušenjem. S tem predlogom je njihova delegacija odpoštovala na kongres Apimondie na Japonsko. Kljub prizadevanju jugoslovanske delegacije (20 članov, največ iz poslovne skupnosti za čebelarstvo), da bi bil kongres v Splitu, o čemer so bili naši čebelarji že obveščeni v poročilu direktorja hp Medex A. Mižigoja, so na Japonskem sprejeli predlog poljske delegacije.

Ob dnevih čebelarjev je bil tudi simpozij, na katerem so poljski strokovnjaki govorili o njihovih največjih problemih, med strokovnjaki iz socialističnih držav

pa je dr. Kulenović govoril o čebeljih pašah, čebeljih boleznih in škodljivcih; inž. Maćiska iz ČSSR je govorila o medvedih in o borbi s tem škodljivcem v čebelarstvu na Slovaškem; inž. Haragzim je govoril o pridelku medu in napovedi medenih pridelkov — če navedemo nekatere teme. Razumljivo je, da je bil velik del simpozija posvečen zdravstveni problematiki čebel, še posebno vprašanju varroze na Poljskem.

Škoda, da nimamo pregleda o sedanjem poljskem čebelarstvu, ki ima bogato tradicijo.

Po Včelarstvu 1/86 povzel
M. Mencej

TUDI POMEMBNI IZUMI V ČEBELARSTVU IMAJO SVOJE JUBILEJE

Ko se danes sprehajamo po čebelarstvih razstavah, z zanimanjem opazujemo in občudujemo vedno nove razstavljene čebelarstvene inovacije. Med temi še posebno izstopajo točila za med. Redko pa se spomnimo preteklosti, ko so skozi stoletja svečarji in medičarji po zadušitvi čebeljih družin tlačili satje z medom, obnožino in zalego v čebre ter na ta način ločili »med« od voska. Kakšna je bila ta čudna medena brozga, si lahko samo mislimo. Zato je bilo prvo točilo pred 120 leti toliko pomembnejše za nadaljnji razvoj pridobivanja medu iz satja.

Bilo je to 1865. leta v Bernu na Moravskem, kjer so od 12.—14. septembra zborovali avstrijski in nemški čebelarji. Mimogrede naj povemo, da je na Moravsko vozil tudi Anton Janša svoje čebele na pašo. Na zborovanju je major avstrijske vojske (po rodu Čeh) predstavil svoj izum točila za med. Demonstracija prvega točila v zgodovini čebelarstva je izzvala ne-

popisno navdušenje. Temu zgodovinskemu dogodku je dal tamkajšnji čebelarstveni tisk obširno publiciteto, predvsem revija Včelarstvu 2/1985 in 1/1986.

Prvo tangencialno Hruškovo točilo s pločevinastim bobnom na 6 okvirjev je takoj za tem začelo izdelovati dunajsko podjetje Bollinger. Ze naslednje leto pa je Anton Janša prejel na sestanku italijanskih čebelarjev zlato medaljo.

Z izumom pa seveda niso bili zadovoljni vsi čebelarji. Čebelarji imajo že od nekdaj konzervativen odnos do »novatorij«. Motilo jih je, da iz starega satja niso iztočili vsega medu (verjetno je bil v njem tudi gozdni med). V razmeroma kratkem času pa se je pojavila vrsta točil z izpopolnjenimi konstrukcijami, seveda na podlagi prvotnega. Vsem vrstam današnjih točil, na ročni in električni pogon, pa je dal podlago Fr. Hruška pred 120 leti.

M. Mencej

MED KOT ANTIBIOTIK

Aprilska številka ameriške čebelarstvene revije (American Bee Journal) poroča o naraščajoči uporabi medu kot antibiotika v bolnišnicah. Zdravniki v številnih izraelskih bolnišnicah uporabljajo med na odprtih ranah, po operacijah in za zdravljenje želodčnih čirov. Med preprečuje infekcijo in zdravi, poroča izraelski mikrobiolog Avshalom Mizrahi, ki trdi, da

so testi pokazali, da med poleg naravnega sladkorja vsebuje sestavine, zelo podobne antibiotikom. Med deluje hitreje kot številni antibiotiki, ker ga kri z lahkoto vsrka. Na odprti rani med pospešuje celjenje, dober pa je tudi za zdravljenje notranjih ran, kot je na primer želodčni čir, saj vsrka kisline in namaže prebavni trakt. Povzel M. Mencej

OHRANIMO ZDRAVE IN ODPORNE ČEBELE

IVAN STEMBERGER

Naše čebele so prizadete, saj jih umetno vzdržujemo pri življenju, v glavnem z jedilnim sladkorjem in farmacevtskimi pripravki. Na ta način ohranjamo pri življenju slabiče in razmnožujemo genetsko nesposoben rod, namesto da bi se usmerili na naravno selekcijo, s pomočjo katere bi vzgojili genetsko visoko produktiven rod, ki bi bil odporen tudi na kužne bolezni. Tako nas uči zgodovina, saj nam daje jasen zgled, da je narava ohranila le najboljše. Človek je to v preteklosti prevzel in izkoriščal, medtem ko je današnji človek vse preveč pod vplivom moderne tehnike. Zato poskuša s pomočjo znanosti in sredstev, ki jih ima na razpolago (čeprav za visoko ceno), na silo ohranjovati čebelji rod in seveda od njega iztržiti čim več.

Pogosto naletimo na posameznike, ki tarnajo o ZLATIH ČASIH, ki so minili, obžalujejo pa predvsem, da so izgubili čebeljo pašo na ajdi.

V nadomestilo za ajdov med pač kupujejo jedilni sladkor, s katerim čebele več ali manj ustrezno prehranijo. Sedanje razmere nas silijo, da iščemo izhod v sili, ki naj bi vsaj deloma nadomeščal vsestransko uporabni cvetlični nektar. Do sedaj smo čebele prehranili (in obenem izčrpavali) z jedilnim, rafiniranim sladkorjem, ki s svojo PH vrednostjo pospešuje razvoj noseme, torej ima slabe strani tako za čebele kot za človeka. Švicarski zdravnik dr. Vogel je ugotovil kvarni vpliv rafiniranega sladkorja na organizem. Naš zdravnik dr. Kancler piše v svoji knjigi: »Sladkor v obliki saharoze ni primeren za prehrano, ker je osiromašen mineralov in vitaminov.« To potrjuje tudi strokovnjak za prehrano Werland. Tudi Francoz C. Av-

bert v svoji razpravi navaja, da je rafinirani sladkor brez vitaminov in mineralov, v obliki saharoze, glavni krivec za kardiovaskularne bolezni. Enakega mnenja pa sta tudi francoski zdravnik Messegne in nemški strokovnjak Brens. Z minerali in vitamini pa je za 50-krat bogatejši od našega jedilnega sladkorja INVERTNI sladkor iz sladkornega trsa.

Ker naravni viri za čebele usihajo ali pa so zaradi kvarnega vpliva industrializacije prizadeti, je potrebno iskati ustrezno nadomestilo, se pravi sladkor, primeren za prehrano čebel.

Poglejmo, kako je v drugih deželah, kjer si prizadevajo obdržati in pospešiti čebelarstvo.

Čebelarji v Franciji in Nemčiji uporabljajo za prehrano čebel že nekaj let nadomestek sladkorja, ki je izdelan iz koruznega škroba in vsebuje poleg invertnega sladkorja še minerale in vitamine — zato se približuje hranilni vrednosti medu za čebele.

Takšna hrana je za čebele zelo primerna, ker je v tekoči obliki, seveda pa je tudi cenejša od jedilnega sladkorja, kar je danes prav tako pomembno.

Kolikor strokovna služba naše predelovalne industrije ne more nuditi našim čebelarjem ustrezne hrane, jim bi lahko nudila vsaj nerafinirani rjavi sladkor, katerega prednost je, da je bolj naraven.

Dober zgled nam daje dr. Kulinčević, ko nam svetuje sladkorne pogače, sestavljene iz glukoze in fruktoze.

Uporaba pogač ob koncu zime je pokazala dobre rezultate. Če hočemo ohraniti čebelji rod in s tem ravnotežje v naravi, potem upravičeno pričakujemo, da bo čebelarjem v kratkem na voljo cenena in primerna hrana.

NEKATERI PROBLEMI ČEBELARJENJA V ZGORNJI RIŽANSKI DOLINI

ALBIN CUNJA

Oglašam se v imenu čebelarjev iz zgornje Rižanske doline, kjer čebelarji osemnajst čebelarjev s skupno 320 pridobitnimi panji, ki letno pridelajo 3200 kilogramov medu, če upoštevamo minimalni donos 10 kg na panj.

V zadnjem času vse bolj ogroža naše čebelarstvo zajedavec *Varroa jacobsoni*, ki je trenutno največji sovražnik čebele. Drugi največji škodljivec čebel je v današnjem času človek, ki iz nepoučenosti ali ravnodušnosti do teh živalic s pesticidi zatira plevel na polju, po železnicah in cestah ali pa škropi sadno drevje med cvetenjem, ne da bi pravočasno obvestil čebelarje, da bi le-te čebele zaprl. Vendar moram povedati, da čebelarji v zgornji Rižanski dolini ne beležimo večjih pogojev čebel v času cvetja sadnega drevja, kot ga beležijo v spodnji Rižanski dolini in ob obalnih mestih. Vzrok za to so stare vrste sadnega drevja, ki niso občutljive na bolezni. Na tem področju tudi ni večjih nasadov sadnega drevja, kjer bi škropljenje opravljali strojno. Množično so čebele padale pred dvema letoma, ko je bolezen napadla nekatere nove vrste pšenice. Lastniki večjih površin pšenice so uporabili škropivo, ki je zelo nevarno za čebele. Do množičnega pogina je prišlo zato, ker je ravno v času škropljenja med pšenico cvetelo več vrst trav, čebele pa so jih obilno obletavale. Žalostno je bilo opazovati čebele, ki so pred panji v krčih padale na tla. Največjo škodo so seveda utrpeli čebelarji v dolini. Izgube čebel nam povzročata tudi železniška proga. Železniško gospodarstvo namreč vsako leto porabi večje količine pesticidov za zatiranje plevela ob in na železniški progi.

Čebelarji s težkim srcem opazujemo kompozicijo cistern, ko gre skozi naše področje in neusmiljeno razpršuje pesticid. Delo na področju čebelarstva zahteva vedno več znanja o novih boleznih čebel, selekciji, genetiki, metodah vzreje in o bioloških soodvisnostih čebel z ožjo in širšo okolico. Skratka, delo s čebelami zahteva primerno znanje o njihovem življenjskem krogu, ta pa ima pomembno vlogo v splošnem biološkem ravnotežju na področju življenjskega prostora čebel, ki postaja z razvojem civilizacije vse manjši.

Veselje do čebel in vse večja uporabnost njihovih pridelkov v apiterapiji ter

gospodarska korist za čebelarje in sadjarje nas opogumlja, da se borimo za njihovo ohranitev.

Ko sem se pogovarjal s čebelarji, mi je vsak dejal, da misli čebelarstvo razširiti, saj je zgornja Rižanska dolina kraj, za katerega se zanimajo tudi čebelarji iz drugih krajev Slovenije. Ti pripeljejo čebele na zgodnjo spomladansko pašo, ki jo tu nudijo v prvi vrsti regrat, leska in vrbe z obilico cvetnega prahu, ki je družinam v zgodnji spomladi najbolj potreben za njihov razvoj. Seveda je tu še cela vrsta drugega cvetja, kot so trobentice, vijolice, zvončki, teloh in kasneje sadno drevje, akacija in travniško cvetje. Zaradi submediteranskega podnebja so tu idealni pogoji za vzrejo mladih matic, ki so za sodobno čebelarstvo velikega pomena.

Smo na pragu pomladi, čebele ob lepem vremenu že izletavajo in vabijo jih prvi cvetovi, ki jim v zahvalo za opravičitev ponujajo sladki nektar in cvetni prah. Ali bosta cvetni prah in med zdrava ali pomešana s strupenimi pesticidi (če ne bodo čebele na poti v panj zaradi le-teh podlegle), je odvisno samo od odnosa vseh uporabnikov tega prostora do okolja. Tako je s čebelarstvom v zgornji Rižanski dolini danes. Ne vemo, kako bo v prihod-

V sili je nekoč panj postal tudi brenta za grozdje

nosti, vsekakor pa nam osnutek dolgoročnega plana občine Koper ne obeta nič dobrega, saj v poglavju o vodni oskrbi predvideva tri akumulacije: pod Kubedom, Predloki in na Zvročku, kar pomeni, da bi bilo to konec čebelarstva v zgornji Rižanski dolini, saj bi bilo potopljeno področje, kjer je čebelja paša zgodaj spomladi najbogatejša. Poleg novih bolezni naš čebelarje še bolj skrbijo bodoči načrti, kot je na primer gradnja termoelektrarne brez čistilnih naprav, katere posledica je kisel dež, ki uničuje gozdove, potem vse večja propaganda

preko sredstev javnega obveščanja za uporabo pesticidov v kmetijstvu in ne nazadnje načrtovana gradnja vodnih akumulacij v slovenski Istri.

Znano nam je, da so v zgodovini Istre zaradi napredka padli mogočni hrastovi gozdovi, ki so nudili čebelam dom in sladko medicino, saj se je iz njihovih krošenj, kot pravi ljudsko izročilo, cedi-la mana.

Sprašujemo se (pa ne samo zaradi čebelarstva), ali bomo Istrani dopustili, da ena za drugo naše doline propadejo kot žrtve smetišč ali vodnih akumulacij?

Za mlade čebelarje

PRERAČUNAVANJE KUBITALNEGA INDEKSA S POMOČJO MIKORARAČUNALNIKA

MAG. MILAN OROZEN ADAMIĆ

V čebelarstvu se že desetletja uveljavlja preračunavanje kubitalnega indeksa kot ena od osnovnih metod ugotavljanja pasemske čistosti čebelje družine. To metodo je uvedel Goetze, o njeni pomembnosti in uporabi pa so pisali tudi mnogi naši znani čebelarji: Verbič, Rojec, Rihar in drugi. Kaj nam pove kubitalni indeks? V prvi vrsti lahko s pomočjo tega kazalca sklepamo na pasemsko in dedno čistost opazovane populacije čebel. Ni dvoma, da je to izjemno pomemben pripomoček v izbiri čebeljih pasem. Pri dedno čistih vzorcih je močno izrazit en sam vrh z razmeroma majhni-

mi odstopanji od povprečne vrednosti. Povsem drugače pa je pri raznih križan-cih, kjer se pojavlja več stranskih vrhov.

Kaj je in kje ter kako ugotavljamo kubitalni indeks? Krila čebele so preprede-na z vrsto žil, ki bi jih lahko razdelili v tiste, ki potekajo podolžno in prečno ali vodoravno in navpično (potekajoče žile) glede na telesno os čebele. Med obojimi žilami, ki imajo nedvomno funkcijo mehanične okrepitve kril, so polja, ki imajo svoja imena. Ob odebeljenem sprednjem delu krila je podolgovato in raztegnjeno radialno polje. Ob njem oziroma pod njim so razporejena tri približno

```

5 REM KUBITALNI INDEKS
8 LET o=1: LET z=0: LET r=0
9 BORDER z: PAPER z: CLS : INK 7
10 REM vpis podatkov
15 PRINT AT 2,0:"*****"
20 PRINT AT 0,0:"= VPISOVANJE MERITEV ="
25 PRINT AT 2,0:"*****"
30 INPUT "Družina? ";c$: PRINT AT 0,2:"Družina: "; INVERSE o;c$;
35 PRINT INVERSE o;AT 13,2;"A"; INVERSE z;"= dolgi:" INVERSE o;"B"; INVERSE z;"= kratki:" spodnji del 3." kub. polja"
50 DIN a(150)
60 PRINT AT 21,2:"Meritev--> "; INVERSE o;r; INVERSE z;".";
70 INPUT "razdalje A? ";a
80 PRINT AT 13,0;"-----> ";a
90 INPUT "razdalje B? ";b
100 PRINT AT 14,9;"-----> ";b
110 LET ku=a/b
120 LET s(r)=ku
130 PRINT AT 17,2:"KUBITALNI INDEKS--> "; INVERSE o;ku
140 INPUT "Je 0.K.? (d/n) ";a$
150 IF a$="" THEN GO TO 160
160 IF a$="n" OR a$="N" THEN PRINT AT 13,20;" " ;AT 14,20;" "
    ;AT 17,20;" " ; GO TO 60
170 IF a$="n" OR a$="N" THEN PRINT AT 13,20;" " ;AT 14,20;" "
    ;AT 17,20;" " ; GO TO 60
180 INPUT INVERSE o;"Zelis nadaljevati? (d/n) ";b$
190 IF b$="n" OR b$="N" THEN GO TO 210
195 PRINT AT 13,20;" " ;AT 14,20;" " ;AT 17,20;" "
200 LET r=r+01 GO TO 60
210 LET s$=z: LET sek=z

```

```

220 FOR n=0 TO r
230 LET se=se+s(n)
235 LET sek=sek+(s(n)*s(n))
240 NEXT n
300 LET pov=se/r
305 PRINT AT 13,20;"          "AT 14,20;"          "AT 17,20;"
310 PRINT AT 18,z;"Povprečen -' - --> "I INVERSE o;pov
400 REM SD
410 LET SD=SQR ((sek-((se*se)/r))/r)
420 PRINT AT 19,z;"STANDARDNI ODKLOK-> ";SD
430 PAUSE z; CLS
440 PRINT AT 10,B;"Racunam...."
500 REM razredi
505 DIM t(11)
515 FOR n=0 TO r
520 IF s(n)<=2 THEN LET t(0)=t(0)+1
530 IF s(n)>2 AND s(n)<=2.2 THEN LET t(2)=t(2)+1
535 IF s(n)>2.2 AND s(n)<=2.4 THEN LET t(3)=t(3)+1
540 IF s(n)>2.4 AND s(n)<=2.6 THEN LET t(4)=t(4)+1
550 IF s(n)>2.6 AND s(n)<=2.8 THEN LET t(5)=t(5)+1
560 IF s(n)>2.8 AND s(n)<=3 THEN LET t(6)=t(6)+1
570 IF s(n)>3 AND s(n)<=3.2 THEN LET t(7)=t(7)+1
575 IF s(n)>3.2 AND s(n)<=3.4 THEN LET t(8)=t(8)+1
580 IF s(n)>3.4 AND s(n)<=3.6 THEN LET t(9)=t(9)+1
585 IF s(n)>3.6 AND s(n)<=3.8 THEN LET t(10)=t(10)+1
590 IF s(n)>3.8 THEN LET t(11)=t(11)+1
595 NEXT n
600 REM histogram
610 LET y=z; LET fa=3
640 CLS ; LET l=4; PLOT 39,19; DRAW z,138
645 PLOT 39,18
650 DRAW 3,z
660 FOR k=0 TO 11
680 LET y=t(k)*fa
685 IF y>125 THEN LET fa=fa-10; GO TO 640
690 FOR n=0 TO 7
700 DRAW z,y
710 DRAW 0,z
720 DRAW z,-y
730 DRAW 0,z
740 NEXT n
750 DRAW 2,z
751 IF t(k)>=10 THEN LET l=l+1; PRINT AT (INT ((175-(19+y))/8)-1),t(k); GO TO 640
760
758 IF t(k)<=9 THEN LET l=l+2
759 PRINT AT (INT ((175-(19+y))/8)-1),t(k); LET l=l-10
760 LET l=l+10; NEXT k
770 PRINT INVERSE o;AT 20,5;"<2"; INVERSE z;"2.4.6.8"; INVERSE o;"<3"; INVERS
E z;"2.4.6.8"; INVERSE o;"<4";
771 PRINT AT 21,6;"2";AT 21,16;"3";AT 21,26;"4"
772 PRINT AT z,z;"Druzina: ";c;AT 0,z;"Pov.=";pov;AT 0,10;"          "AT 2,z;"SD
=";SD;AT 2,10;"
780 PRINT #z; INVERSE o;"N"; INVERSE z;"ov "; INVERSE o;"K"; INVERSE z;"onec
"
791 LET y#=INKEY#
795 IF y#="n" OR y#="N" THEN ; CLS ; RUN
796 IF y#="k" OR y#="K" THEN GO TO 9999
1000 GO TO 981

```

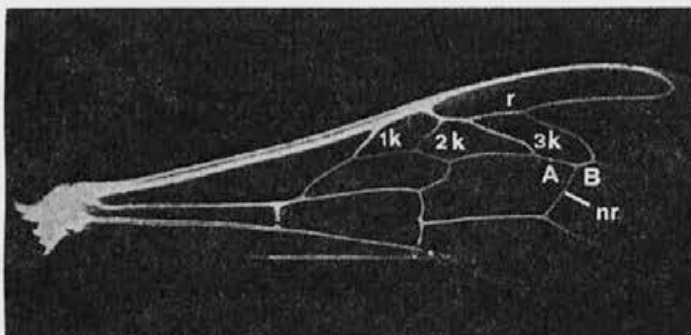
enako velika polja, ki jih štejemo od oprsja navzven. Govorimo torej o prvem, drugem in tretjem kubitalnem polju. Za nas je najbolj zanimivo tretje kubitalno polje, in to njegov spodnji rob, ki ga žila ali »Nervus recurrens« (živec) deli na dva neenako dolga dela (glej sliko). Kubitalni indeks je razmerje med dolžino A in dolžino B.

$KI = A/B$

To lahko opazujemo s prostim očesom, mnogo bolje pa seveda vidimo, če uporabimo povečevalno steklo ali mikroskop. Pa je že tako, da s pomočjo povečevalnega stekla ne moremo dobro meriti razdalj in da so posebni mikroskopi z merilno pripravo draga zadeva. Zato si lahko pomagamo z običajnim diaprojektorjem. Krilca, lahko tudi po več (6), vstavimo v okvirčke s stekelci za diapozitive. Ob tem pazimo, da so to vedno le pred-

nja desna ali leva krilca. Običajno merimo kubitalni indeks 50—60 krilcem. Diaprojektor naravnamo tako, da imamo kar se le da veliko sliko, da je vsaj 4 ali več metrov odaljen od platna, na katerem nato v milimetrih merimo razdalji A in B.

Priložen mikroročunalniški programček je napisan v osnovni - za pri nas najbolj razširjen računalnik ZX Spectrum. Tu je predstavljena osnovna varianta, ki jo je z nekaj znanja mogoče zelo hitro prilagoditi za katerikoli računalnik. Vse bi lahko seveda izračunali tudi s kalkulatorjem, pa gre vendarle hitreje z računalnikom. Najprej vpisujemo posamezne vrednosti daljice A in B. Strojček nam takoj izračuna kubitalni indeks posamezne čebelice in si ga tudi zapomni. Ko končamo z meritvami, nam izračuna aritmetično sredino — povprečno vrednost posameznih kubitalnih indeksov in varianco, ki je

- r = radialno polje
- 1 k = prvo kubitalno polje
- 2 k = drugo kubitalno polje
- 3 k = tretje kubitalno polje
- nr = nervus recurrens

po definiciji povprečje kvadratov odklonov od aritmetične sredine. Ker je ta v neprikladni enoti mere, v kvadratu, se pogosteje uporablja standardni odklon, ki je enostavno kvadratni koren variance. S tem pokazateljem, če je vrednost majhna, s precejšnjo verjetnostjo ugotovimo, ali je ocenjevalni vzorec dedno čist.

Na koncu nam programček nariše še histogram izmerjenih kubitalnih indeksov s frekvenčno distribucijo. Za kranjsko čebelo je značilno, da znašajo povprečni kubitalni indeksi med 2,4 in 3. Standardni odklon pa je manjši od 0,8 in histogram ima običajno en ali dva vrhova.

Jezikovni kotiček

ALI SO RES POTREBNE TUJKE?

Glede na to, da Slovenci tako radi uporabljamo tuje izraze namesto pristnih slovenskih, bi človek sodil, da se domačih besed nekako sramujemo ali pa da smo tako leni, da se nam jih ne ljubi poiskati, čeprav imamo danes že na voljo dovolj slovarjev in drugih jezikovnih pripomočkov.

V 11. številki slovenskega čebelarja iz l. 1985 sem zasledil na zadnji strani platnic podobo priprave za luknjanje luknjic v satnike, skozi katere prepeljemo žico, ki jo potem vtaknemo v satnice. Pod podobo je učeno ime PERFORATOR, čeprav tak strojček poznamo že nad pol stoletja pod pristnim imenom LUKNJAC. V slovarju slovenskega jezika se nam zanj ponujajo še drugi izrazi, kakor luknjalo, luknjalnik. Pa naj ostane kar *luknjač*.

Poleg te nepotrebne tujke pa je v oglašju še nemška spačenka futrola (das Futteral), za katero imamo tudi pri nas dobra slovenska izraza: *tok*, *tulec*. Torej *usnjen tulec*.

Na koncu pa še pripomba, ki pravzaprav ne sodi sem!

Dosti sem uporabljal luknjač za delanje luknjic v satnike, pa moram reči, da nisem bil preveč zadovoljen z njim, ker igla rada kolje les. Zato bi svetoval, da ga izpopolnite tako, da bomo z njim *vrtali* luknjice, ne pa luknjali. To bi se dalo urediti tako, kot je urejeno pri nekaterih ročnih svedrih (vrtalnikih) in odvijajih.

Seveda bi bili taki luknjači (morda bi jim bilo potem potrebno dati drugo ime) dražji, toda dosti boljši.

S. M.

POPRAVEK

V letošnji drugi številki Slovenskega čebelarja je izšel članek ob moji osemdesetletnici. Ribniškimi čebelarjem se zahvaljujem za izkazano pozornost in dobre želje.

V članku pa je prišlo do pomote, za kar sem do neke mere kriv tudi sam, ker sem čebelarjem le na splošno opisal razmere, v katerih smo službovali pred vojno. V članku je zato negativno ocenjen moj učni trgovec, kar pa ne ustreza resnici, bil je zelo dober človek in se ga še danes s spoštovanjem spominjam.

Do napačnega zapisa je prišlo zaradi nesporazuma, zato se vsem opravičujem, uredništvu pa zahvaljujem za objavo.

France Gradišar

EVGEN KUŠTOR OSEMDESETLETNIK

Zveza čebelarских društev Murska Sobota je na svoj občini zbor povabila tudi najstarejšega člana — soustanovitelja Čebelarске družine Murska Sobota. Ob tej priložnosti mu je za njegovo dolgoletno delo v čebelarški organizaciji izročila skromno priznanje in tako počastila njegovo osemdesetletnico.

Tovariš Evgen Kuštor se je rodil 28. 11. 1905 v Lestenju na Madžarskem kot sin malega obrtnika-kovača. Svoj dom sta si z ženo Oroslavo ustvarila v Murski Soboti, kjer sedaj živi kot upokojenec in vneta čebelari s 40 AŽ panji.

Njegova dolga življenjska pot je bila trda. Ko se je leta 1923 izučil krojaške

obrta, se je kot krojač zaposlil pri zasebnem obrtniku. Leta 1937 je naredil mojstrski izpit in postal samostojni krojaški obrtnik. Leta 1947 je prevzel vodstvo mestne krojačnice, leta 1950 pa je postal predavatelj na poklicni šoli krojaško-šivilske stroke, kjer je deloval vse do upokojitve leta 1967.

Že v mladih letih je sanjaril o čebelah. Tako je začel čebelariti že leta 1934, se ves čas strokovno izobraževal in z nasveti pomagal marsikateremu čebelarju. Postal je čebelarški preglednik, po osvoboditvi leta 1946 pa prvi predsednik ČD Murska Sobota in večkratni član upravnega odbora in pozneje zveze. Z območja društva je prevzemal čebelje pridelke, oskrboval čebelarje z reprodukcijskim materialom in bil desetletja vzoren gospodar društva.

Bil je vedno napreden, skromen, tovariški in delaven. Bil je prisoten pri vsaki akciji udarniškega dela na plemenilni postaji in drugje.

Cebele je vozil na pašo v Dalmacijo, Vojvodino in na Pohorje. Skoraj ni čebelarja, ki Kuštorja ne bi poznal. Kljub visoki starosti ni opustil čebelarjenja in čebelari še danes.

Za svoje neumorno delo je prejel številna odlikovanja, kot so odlikovanja Antona Janše III., II. in I. stopnje.

Ob njegovem visokem jubileju mu želimo, da bi še dolga leta ostal med nami zdrav, vitalen in poln humorja kot doslej.

Zveza čebelarских društev
Murska Sobota

OBVESTILO REPUBLIŠKEGA KOMITEJA ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

Zaradi nejasnosti in različnega obravnavanja čebelarstva kot dejavnosti s strani občinskih upravnih organov je ZČDS zaprosila republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za pravno tolmačenje glede razvrščanja čebelarstva kot panoge. V odgovoru, ki je zanimiv tudi za društva, komite navaja:

»Po odloku o enotni klasifikaciji dejavnosti (Ur. l. SFRJ, št. 34/76), se čebelarstvo (reja čebel, proizvodnja medu) razvršča v živinorejo. Torej spada čebelarstvo kot panoga po veljavnih predpisih v kmetijstvo oziroma kmetijsko proizvodnjo. Prosimo, da s tem pojasnilom seznanite pristojne občinske upravne organe.«

Tajništvo ZČDS

LAZAR ŠVAB

Na škocijanskem pokopališču v Koprju smo se poslovili od Lazarja Švaba, dolgoletnega člana Obalnega čebelarkega društva Koper. Rodil se je v Zazidu pred 55 leti, kjer je preživel otroštvo in mladostna leta. Čebelariti je začel leta 1960 ter z marljivostjo in vztrajnostjo ustvaril z lastnim delom čebelnjak s 60 čebeljimi družinami. Ob prihodu v Koper je bil kmalu izvoljen v izvršilni odbor, in to kar za dve mandatni dobi.

Čebelarstvo se je poklonilo spominu pokojnika s praporom, na katerem je vtisnjen tudi žebliček pokojnika.

Obalno čebelarstvo Koper

FRANC ERŽEN

8. decembra 1985 smo čebelarji ČD Litija pospremili k zadnjemu počitku dolgoletnega in prizadevnega čebelarja Franca Eržena. Rojen je bil 7. 3. 1923 v Podšentjurju pri Litiji.

Čebelariti je pričel po drugi svetovni vojni. Redni član ČD Litija pa je postal leta 1946.

Za svoje prizadevno delo je bil odlikovan z redom Antona Janše III. stopnje

Čebelarstvo Litija

BRUNO PERŠE

Po daljši bolezni je v šempetrski bolnišnici prenehalo biti srce našega člana Bruna Perše. Rodil se je 1. novembra 1924. leta v Ročinju. Vse svoje življenje je prebil ob delu na kmetiji in do smrti čebelaril.

Čebelarji smo ga z društvenim praporom 3. septembra 1985 pospremili na njegovi zadnji poti in se od njega poslovili na ročinskem pokopališču.

Čebelarstvo Kanal-Brda

IVAN KRAGELJ

Prezgodaj nas je zapustil naš dolgoletni in priljubljeni član odbora društva Ivan Kragelj. Nenadna bolezen ga je iztrgala iz naše sredine 19. 9. 1985. Zahvaljujemo se mu za ves trud, ki ga je vložil v našo čebelarstvo organizacijo. Čebele, ki jih je tako ljubil, bo poslej oskrbovala njegova žena. Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Čebelarstvo Kanal-Brda

RUDI LANGO

Leta 1985 je umrl dolgoletni član čebelarkega društva Kanal-Brda. Rudi Lango se je rodil 1. 7. 1923. Bil je napreden kmet in že mlad je začel tudi čebelariti. Ljubezen do čebel in čebelarstvo znanje je nasledil od očeta, ki je čebelaril že pred njim. Čebelaril je s 30 AZ panji. Bil je dolgoletni član odbora društva in tudi poverjenik društva. S svojim znanjem je bogatil druge člane društva, predvsem pa mlajše člane. Za svojo dolgoletno delo je bil odlikovan z redom Antona Janše II. in III. stopnje. Od njega smo se čebelarji poslovili na pokopališču v Levpi.

Čebelarstvo Kanal-Brda

FRANCE ŠTEKAR

6. julija 1985 smo se člani Čebelarkega društva Kanal-Brda na pokopališču v Dolnjem Cerovem poslovili od našega dolgoletnega in prizadevnega čebelarja Franca Štekarja.

Rodil se je 20. januarja 1908 v Števerjanu. Bil je med soustanovitelji Čebelarkega društva Kanal-Brda, v katerem je bil vsa leta aktiven član odbora.

Za svoje prizadevno delo in dolgoletno čebelarjenje je bil odlikovan z redom Antona Janše III. stopnje.

Čebelarstvo Kanal-Brda

OSKAR KOVAČIČ

Mineva že drugo leto, odkar smo se na volčanskem pokopališču poslovili od Oskarja Kovačiča, čebelarja in zavednega Slovenca.

Rodil se je 2. 2. 1915 na Selah pri Volčah, čebelariti pa je začel leta 1960, in to skromno kot večina tolminskih čebelarjev. Pridobljene izkušnje je rad prenašal na mlajše. Bil je večkratni član upravnega in nadzornega odbora. Za svoja humana dela je prejel odlikovanje Antona Janše III. stopnje.

Čebelarji ga bomo ohranili v trajnem spominu.

Čebelarstvo društvo Tolmin

MARIJA VESELKO

Dne 4. 5. 1986 mineva leto dni, odkar nas je v 90. letu starosti zapustila dolgoletna članica čebelarke družine Mežica, rojena 9. 11. 1895 v Mežici. Čebelariti je začela že v rani mladosti, naj-

prej s kranjiči, pozneje pa z AZ panji. Ker je bila kmetica, ji čas ni dopuščal, da bi imela veliko število čebeljih družin a kolikor jih je imela, jih je nadvse skrbno in marljivo negovala.

Za zaslužno delo v čebelarstvu je dobila leta 1965 priznanje, zatem pa je bila leta 1983 odlikovana z redom Antona Janše III. stopnje.

Spominjamo se je kot prizadevno čebelarko.

Čebelarstvo družina Mežica

IVAN RIHAR

V 82. letu je mirno preminul Ivan Rihar, kmet in znani čebelar v Gaberju, rojen 19. 12. 1904, oče petih otrok. Ljubezen do čebel je kmečkim fantom vcepiljal D. Bric, šolski upravitelj na Dobrovi. Tako je že z 18. letom pri sosedu Jarcu kupil prve kranjiče. AZ panje mu je izdeloval brat Jernej, ki je bil mizar in prav tako čebelar. Ob izredni letini 1928 je imel pokojni pod Kri-

mom že nad 30 panjev, v naslednjih petih desetletjih pa je čebelaril s 120 do 150, nekaj let celo s 180 AZ panji. Ob delovnih konicah mu je v počitnicah pri čebelarjenju pomagal dijak in študent brat Jože. Prevažal je na ajdovo in gozdno pašo, kasneje tudi v Liko in Mačvo. Spomladi 1942, ko so mu Italijani požgali domačijo, so mu predvsem čebele pomagale obnoviti dom.

Po njegovem vzoru čebelarijo sin Franc v Kanadi z LR panji, sin Jože in zet Ludvik pa v prevoznih čebelnjakih.

Prejel je odlikovanje A. J. III. stopnje. Ob odprtem grobu se je od njega poslovila Čebelarstvo družina Ljubljana s praporom.

Čebelarstvo družina Ljubljana-Vič

ANDREJ PETRIČ

20. januarja 1986 je umrl Andrej Petrič.

Rodil se je 15. novembra 1903. leta na kmetiji. Preživel je obe svetovni vojni, nobena pa mu ni prizanesla gorja in trpljenja.

Čebelariti je začel leta 1920. Za čebelarstvo ga je navdušil oče, ki je tudi čebelaril, in to s kranjiči. Sina Ivana je vzgojil v dobrega čebelarja, tako da njegove čebelice ne bodo občutile tolike praznine, kakor naše društvo.

Odlikovan je bil z redom Antona Janše III. in II. stopnje.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Čebelarstvo društvo Žerjav

MIHAEL CENCIČ

Le nekaj dni pred novim letom smo se v Borjani pri Kobarižu poslovili od enega naših najstarejših čebelarjev, devetdesetletnega Mihaela Cenciča.

Cencič se je rodil 1896. leta v kmečki družini v Borjani in preživel burno mladost.

Čebelariti je pričel že zelo zgodaj in bil temu delu predan do smrti. Za čebelarjenje je navdušil tudi sina in kasneje vnukinjo in njenega moža. Bil je član ustanovnega odbora Čebelarstva društva.

va Tolmin in aktiven član do pozne starosti.

Poleg številnih priznanj in plaket, ki jih je dobil za družbenopolitično delo, je bil za delo v čebelarstvu odlikovan z

odlikovanjem III. stopnje Antona Janše.

Aktivnega, delovnega in vzornega čebelarja bomo ohranili v trajnem spominu.

Čebelarstvo društvo Tolmin

OBVESTILA PREVOZNIKOM

Čebelarstvo društvo Šempeter pri Novi Gorici obvešča vse čebelarje, ki nameravajo pripeljati čebele na akacijevo pašo na območje društva, naj se zaradi pravilne razporeditve po pasišču pisno prijavijo na naslov: Anton Leban, Prvačina 203/a, 65294 Dornberk. Vsi prevozniki morajo imeti zdravstveno spričevalo za čebele. Prosimo vas, da zaradi reda na pasiščih upoštevate zahtevo društva, kar je tudi v vašem interesu.

ČD Šempeter pri Novi Gorici

* * *

Čebelarstva družina Škofja Loka obvešča čebelarje, ki nameravajo pripeljati čebele na kostanjevo pašo v okolico Škofje Loke, naj se pisno prijavijo na naslov JANEZ MRAK, Vinarje 18, 64220 Škofja Loka.

Prijavi priložite kopijo zdravstvenega spričevala za čebele. ČD Škofja Loka je izdelala pašni kataster na osnovi katerega bomo razporedili pripeljane prevozne čebeljake. Prosimo, da upoštevate sklepe društva in na ta način tudi vi prispevate k redu na pasiščih.

ČD Škofja Loka

* * *

Čebelarstva družina HOČE obvešča vse čebelarje, ki nameravajo pripeljati čebele na gozdno pašo na Slivniško in Hočko Pohorje, da pošljejo pisne prijave na naslov — Ignac Lampret, Na dobravi 35, 62204 Miklavž (telefon 691 439). Upravni odbor ČD Hoče bo na osnovi prijav razporedil čebele po celotnem pasišču tako, da ne bo prišlo do prevelikega kopičenja na enem mestu. Prijavi priložite kopijo zdravniškega spričevala za čebele. Dodatne informacije lahko dobite tudi po telefonu številka 062 601 469 (Gradišnik) in 062 691 941 (Brvar).

UO ČD Hoče

* * *

Čebelarstva družina Lovrenc na Pohorju obvešča čebelarje, ki nameravajo pripeljati čebele na gozdno pašo na območje KS Lovrenc na Pohorju, naj se pisno prijavijo na naslov Mihael Slaus, Polska pot 2, Lovrenc na Pohorju.

V prijavi navedite tudi naslednje podatke: 1. Točen naslov. 2. Število čebeljih družin, ki jih boste pripeljali na pašo. 3. Čas dovoza — datum in kopijo zdravstvenega spričevala.

Kdor ne bo upošteval zakonskih določil, bo prijavljen pristojnim občinskim organom.

ČD Lovrenc na Pohorju

* * *

Čebelarje, ki bodo tudi letos pripeljali čebele na pašo na območje KOZJAKA v krajevni skupnosti Brestanica in Gaj prosimo, da dovoz čimprej pisno prijavijo na naslov — Roman Slana, Cesta v Rošpoh 53, 62351 Kamnica.

ČD Kamnica — Brestanica

OGLASI

- Prodaj** nov kontejner za 40 AŽ panjev.
Martin Krajnik, Breznica 5, Škofja Loka
- Prodaj** več naseljenih panjev.
Anton Peterlin, Križ 40, Komenda
- Prodaj** čebelnjak s 30 kastnimi panji in prikolico za vlačilec »Itas«.
Telefon 061 850 205
- Prodaj** 10 trisatnih plemenilčkov.
Telefon 063 25 116
- Ugodno prodaj** tovornjak »Zastava 620« s kontejnerjem za 42 AŽ panjev.
Jože Bolčič, Prešnica 10/a — Kozina 66240
- Prodaj** TAM 5000, primeren za predelavo v prevozni čebelnjak.
Telefon 061 487 440
- Prodaj** dva montažna čebelnjaka s 4 AŽ panji, pocinkano točilo, 8 nenaseljenih panjev in drugo čebelarstvo orodje.
Telefon 061 219 012 po 18. uri.
- Prodaj** 20 novih AŽ panjev (Medex), možna tudi zamenjava za roje. V najem vzajem prevozni čebelnjak.
Mladen Smitran, R. Boškoviča 25/I, Split, telefon 058 517 102
- Prodaj** čebelnjak za 27 AŽ panjev, 6 naseljenih in večje število novih nenaseljenih AŽ panjev.
Jože Šeliga, Majhnova 16, Bohinjska Bistrica
- Prodaj** montažni čebelnjak z 18 AŽ panji in 1 m³ lipovih desk po ugodni ceni.
Mirko Sajevec, Vel. otok 28, Postojna
- Prodaj** 10 naseljenih AŽ panjev.
Daniel Batič, Šempas 156, p. Šempas, telefon 065 58 404
- Prodaj** 4 naseljene AŽ panje na 10 satov.
Alojz Kunstelj, A. Bitenca 176, Ljubljana, telefon 50 343
- Ugodno prodaj** nove AŽ panje na 10 satov (sistem »Grom«).
Telefon 061 482 657 (po 16. uri)
- Kupim** čebele na LR satju (brez panjev).
Jože Mlakar, Regentova 4, Lovrenc na Pohorju
- Prodaj** 8 naseljenih AŽ panjev na 10 satov.
Janko Jurca, Sejmiška 8, Žiri, telefon 064 69 238
- Prodaj** stanovanjsko hišo pri železniški postaji Laze (pri Planini — Logatcu). Izredna lega za postavitev čebelnjaka z obilo paše preko vsega leta.
Telefon 061 768 335, kličite od 20. do 21. ure
- Prodaj** 13 rabljenih AŽ panjev na 9 satov.
Janez Rakovec, Bašelj 42, 64205 Preddvor
- Kupim** večje število čebeljih družin na satju — po možnost na 4 satih.
Ciril Murat, Lepovci 246, 69231 Beltinci, telefon: 069 70 003
- Prodaj** 12 novih AŽ panjev na 10 satov. Panji so iz lipovega lesa.
Vukovič, Pretnerjeva 7, Ljubljana — Vižmarje
- Kupim** zdrave naravne ali umetne roje. Sporočite ceno na naslov: Alojz Platinšek, Zagorica 40, 68213 Vel. Gaber ali po telefonu: 068 46 587 po 20. uri.
- Prodaj** prikolico za 8 do 16 AŽ panjev — 10 satarjev.
Telefon 061 746 188
- Izdelujem** plastične pokrove in vse vrste steklenih kozarcev.
Telefon 061 735 190
- Prodaj** 8 malo rabljenih LR panjev s po 2 nakladama in sipalnik.
Drago Černe, Trbovlje, Trg Franca Fakina 21, telefon 061 21 302

Prvo domače zdravilo
proti varoozi, s katerim
škoprimo čebele

TO JE PRAVA ODLOČITEV

Odločitev, ki je
gospodarna.

Vloženi trud,
ki je povrnjen.

KAJ JE HEMOVAR?

S hemovarom lahko zdravimo varoozo celo čebelarstvo sezono. Zdravljenje prekinemo 15 dni pred točenjem. Hemovar uničuje varoo 95 odstotno. Hemovar ima podaljšano delovanje še tri dni po zadnjem škropljenju.

PREDNOSTI HEMOVARA:

Klinične raziskave so pokazale, da hemovar bolje učinkuje kakor preparati, ki imajo aktivno substanco, uporabljajo pa se v obliki dima.

Prednosti sta predvsem:

- točno doziranje aktivne substance in emulzije po panju,
- podaljšan zdravilni učinek (dimljenje nima te prednosti).

KAKO ZDRAVIMO S HEMOVAROM?

V liter vode damo 15 kapljic hemovara — tako dobimo delovno emulzijo, ki jo prelijemo v manjšo škropilnico. Nato vse sate s čebeljo zalego in matico poskropimo z obeh strani. Sate moramo izvleči iz panja. Emulzijo moramo uporabiti v šestih urah.

KDAJ ZDRAVIMO S HEMOVAROM?

Škoprimo zjutraj ali zvečer, ko je v panju največ čebel, in je zunanja temperatura nad 10⁰ C.

KJE LAHKO NAROČIMO HEMOVAR?

Pri čebelarstvih organizacijah, delovnih organizacijah, čebelarstvih zadrugah in pri proizvajalcu. Zdravimo dvakrat spomladi in dvakrat jeseni. Drugo škropljenje ponovimo po petih do sedmih dnevih.

ad. us. vet.

Sredstvo za suzbijanje
VAROOZE
pčela

ROINEX Hemofarm Vršac

FARMACEUTSKO HEMUSKA INDUSTRIJA: ROINEX HEMOFARM

26300 V. R. Š. A. C. Beogradski put b.b. tel. 013/812-349

OBVESTILO IZ MEDOPRODUKTA SUBOTICA

Na zalogi imamo seme »FACELIJE« (Phacelia tanacetifolia). Seme lahko naročite pisno na naslov Medoprodukt Subotica, Karadjordjev put 81, Subotica, ali po telefonu 024 27 773.

OBVESTILO VZREJEVALCEM IN KUPCEM MATIC

Republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je na podlagi zakonskih določil imenoval komisijo za priznavanje in pregled plemenišč matic v naslednji sestavi: mag. Franc Javornik, Janez Mihelič in Janez Pokljukar.

Komisija ima nalogo, da na podlagi poprejšnjih pregledov zdravstvenega stanja čebeljih družin v vzrejališču (Biotehniška fakulteta VTOZD za veterino) in na podlagi ugotovljene pasemske čistosti in nadpovprečne proizvodnosti matičarjev in trotarjev (KIS) predlaga republiškemu komiteju za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano, da izda za plemenišča, ki izpolnjujejo predpisane pogoje, dovoljenje za vzrejo in promet s čebeljimi maticami.

Čebelarji — vzrejevalci matic!

Če za čebelje družine v vzrejevališču še nimate potrtil o zdravstvenem stanju, si jih pridobite čimprej! V maju bo namreč vse vzrejevalce matic obiskala komisija za priznavanje plemenišč in na osnovi pregleda in ustreznih potrtil (zdravstveno stanje, pasemska čistost in proizvodnost matičarjev in trotarjev) ugotovila, ali plemenišče izpolnjuje pogoje za promet s čebeljimi maticami.

Čebelarji — kupci matic!

Vsaka matica — matičnice bo imela letos nalepko z zaščitnim znakom in naslednjimi podatki: številko vzrejevalca, številko matičarja, datum izleženja matice, datum pakiranja matice in zaporedno serijsko številko nalepke.

Matica v matičnici brez nalepke ne bo iz kontroliranega plemenišča in promet s takšnimi maticami v letu 1986 ne bo dovoljen, čebelarjem pa odsvetujemo nakup matic iz nepriznanih plemenišč. Vsi registrirani vzrejevalci bodo dobili dovolj nalepk, če bodo izpolnjevali vse predpisane pogoje.

Kmetjski inštitut Slovenije

Líst izhaja vsakega 1. v mesecu

Izdaja ga Zveza čebelarških društev Slovenije v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 210 992
Izdajateljski svet: Andrej Petelin, predsednik; člani: inž. Alojz Podjavoršek, Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Boris Slavec, Marjana Höhnigsfeld, dr. Jože Korošec

Uredniški odbor: Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Martin Mencej, Franc Javornik, Franček Sivic, Boris Slavec, Jože Bregar

Odgovorni urednik: inž. Jože Babnik

Glavni urednik: prof. Janez Mihelič

Lektorica: Nuša Radinja

Glavni in odgovorni urednik Biltena — Hp Medex: Boris Slavec

Letna naročnina za nečlane 3.000.—, za tujino 12 US dolarjev, za člane čebelarških organizacij drugih republik 3.000.— dinarjev. Cena za posamezno številko je 300.— dinarjev, za tujino 300.— dinarjev. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Reklamni oglasi: cela stran — 36.000.— din, pol strani 19.000.— din, četrt strani 10.000.— din. Popusti za 3- do 5- kratno objavo 10¹/₂%, za 6- 10-kratno objavo 20¹/₂%, za celoletno objavo 30¹/₂%. Splošni oglasi: beseda 60 dinarjev. Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu. Za vsako naslednjo besedo plačajo po veljavni tarifi 60.— dinarjev. Članarina znaša 1.800.— din in 5 din od panja, s članarino je plačan tudi Slovenski čebelar

Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov

Tiskalna tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana, v 9700 izvodih

Rokopisov ne vračamo

hp

medex
ljubljana

Miklošičeva 30

telefon: 316 455
321 664

telex: 31529 yu Medex

tekoči račun: SDK
Ljubljana
50100-601-10404

STOJALO ZA ODKRIVANJE SATJA

izdelek 0406

Izdelano je iz aluminijeve ali nerjaveče posode in kovinske lestvice
na katero položimo sat ob odkrivanju.

